Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXX. št 163 Ljubljana, torek 20. julija 1937 Cena Din 1.-

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike. — Inserati do 30 petit vrst à Din 2, do 100 vrst à Din 2.50, od 100 do 300 vrst à Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.— Popust po dogovoru, inseratni davek posebej. — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.— Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO LJUBLJANA, Knaflјeva ulica št. 5 Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.

Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

Živahen dan v narodni skupščini:

Načelna razprava o konkordatu

Ob napetem zanimanju vse javnosti je narodna skupščina včeraj začela razpravljati o konkordatu — Na popoldanski seji je bila razprava prekinjena — Dr. Kosta Kumanudi o pomenu konkordata

Beograd, 20. julija. r. Po ekspozeju ministra pravde dr. Subotića, ki je priznal, da bo izzval predlagani konkordat veliko zmedo zlasti v pogledu bračne zakonodaje, so govorili v načelni debati na dopoldanski seji še poročevalec večine dr. Mile Miškulin, ki je branil konkordat, nar. posl. Gačinović, ki je govoril proti in nar. posl. Pavao Matica, ki je kot katoliški župnik zagovarjal sklenitev konkordata.

Dr. Kosta Komanudi

Na popoldanski seji je prvi govoril nar. posl. dr. Kosta Kumanudi, ki je v obširnem, nad dve uri trajajočem govoru pojasnil stališče JNS in podvrgel predlog konkordata stvarni strokovni kritiki. V svojem govoru je med drugim izvajal:

Od obstoja Jugoslavije ni še noben zakonski predlog izzval tako velike in vsestranske pozornosti kakor sedaj predloženi zakon o konkordatu z Vatikanom. To zanimanje za konkordat se je manifestiralo na razne načine: v obliki predstavk in resolucij, brošur in interpelacij, brošur ter novinarskih in revijskih člankov, eni pisani resno in objektivno, drugi polemično, eni navdahnjeni iskrenih verskih in cerkvenih pobud, drugi pa iz politično strankarskh ozirov, eni izpopolnjeni z ostro kritiko, drugi s tendenciozno reklamo.

Ali je bilo potrebno sklepati konkordat, ali pa primernejše, da se je postopalo z rimsko katoliško cerkvijo kot da gre za notranje pravo ter da se je izdal medverski zakon ali pa poseben zakon o rimsko katoliški cerkvi v Jugoslaviji, kakor se je to zgodilo za srbsko pravoslavno cerkev, za židovsko in muslimansko cerkev in za evangeliske kristjane v Jugoslaviji. Če se je za glavne veroizpovedi uredil položaj s posebnim zakonom, bi bilo brez dvoma mnogo bolje, da se je to zgodilo tudi v pogledu rimsko katoliške cerkve, ne glede na mnoge druge razloge. Čeprav je velika večina držav, tudi najbolj katoliških, izbrala drugo pot in uredila svoje odnošaje do rimsko katoliške cerkve s posebnim zakonom, sem vendar mnenja, da se dajo vsa vprašanja s sveto stolico pravilneje rešiti s konkordatom. V Jugoslaviji je vsega 37.45 odstotkov rimokatoličanov napram 48.70 odstotka pravoslavnih, dva plemena, hrvatsko in slovensko, pa sta izključno rimsko-katoliške vere. Ne sme pa se tudi pozabiti, da je to mednarodna cerkev z močno organizirano hierarhijo in da je papež, poglavar te cerkve, dejansko na čelu vatikanske države ter da razpolaga z veliko duhovno in posvetno silo po vsem svetu.

Konkordat brez dvoma proži boljše možnosti za razvoj dobrih in normalnih odnošajev med državo in Vatikanom, kakor pa običajni zakon. Zato sklenitvi konkordata ni mogoče resno ugovarjati, če je ravnopraven za obe stranki. Drugo pa je vprašanje, na kakšen način je to rešeno s predloženim predlogom konkordata, ali ta rešitev odgovarja interesom našega naroda in naše države. Nato vprašanje je mogoče odgovoriti le s podrobno analizo glavne vsebine tega konkordata.

Prekinitev razprave

Dr. Kumanudi pa ni končal svojega govora, ker je okrog 17.30 prihitel v dvorano nar. posl. Srnko Vukanović in sporočil, kaj se je zgodilo v Knez Mihajlovi ulici. Ta vest je izzvala med narodnimi poslanci toliko razburjenje, da je moral predsednik sejo prekiniti. Narodni poslanci so odšli deloma na ulico, deloma pa v klube, kjer so živahno komentirali te dogodke. Med tem se je sestal ministrski svet k izredni seji, predsednik skupščine pa je sklical konferenco šefov parlamentarnih klubov, da se posvetuje z njimi glede nadaljevanja razprave o konkordatu.

Ob 20.30 je predsednik dr. Ćirić sejo formalno zopet otvoril in jo takoj zaključil ter napovedal prihodnjo sejo za danes dopoldne.

Današnja seja

Današnja seja narodne skupščine je bila sklicana za 8 uro, pričela pa se je še le ob 10.30. Pred sejo so namreč imeli vsi klubi svoje seje, nato pa je bila v predsedstvu skupščine še konferenca šefov vseh parlamentarnih skupin, ki je trajala nad eno uro. Razpravljali so o nadaljevanju razprave o konkordatu in o včerajšnjih dogodkih, ki dominirajo na vseji današnji seji skupščine.

Ob 10.30 je naposled predsednik otvoril sejo. Navzoči so le nekateri ministri. Na sejo nista prišla ministrski predsednik dr. Stojadinović in notranji minister dr. Korošec.

Zakon proti celibatu učiteljic

Po odobritvi zapisnika, ki je bil po dolgem času sprejet brez debate, je zahteval besedo nar. posl. Aleksa Lazarević, ki je vložil nujen predlog zakona proti celibatu učiteljic. V svoji utemeljitvi je naglašal, da je prisilni celibat učiteljic, ki je bil uveden z amandmanom v finančnem zakonu, krivičen, ker omejuje osebno svobodo učiteljic. Vrhu tega smatra, da to tudi ni v korist šole. Taki zakoni so obstojali že pred vojno v Srbiji, na Hrvatskem in v Bosni. Te določbe naj se zopet obnove.

Prosvetni minister Stošović je odklonil nujnost in nastopil proti predlogu, češ da ima prisilni celibat samo namen, izločiti oženjene učiteljice, da bi napravile mesto učiteljskim kandidatkam, ki čakajo na namestitev. S poročenimi učiteljicami je sploh križ, ker hočejo biti pri svojih možeh, kar pa ni vedno izvedljivo. Posledica tega je, da je v državi okrog 1000 razredov brez učnih moči. Vladna večina je pritrdila stališču prosvetnega ministra in zahtevano nujnost predloženega zakona odklonila.

Debata o včerajšnjih dogodkih

Po rešitvi nekaterih manjših zadev je predsednik Ćirić odgovarjal na nujno vprašanje narodnih poslancev Riste Djokića in Mihajla Djurovića glede včerajšnjih dogodkov pri Saborni cerkvi. V tem se je razvila obširna razprava, tako da do nadaljevanja debate o konkordatu do poldneva še niso prišli.

Prepovedana procesija v Beogradu

Uradni komunike beograjske policije

Beograd, 20. julija. AA. (Poročilo uprave mesta Beograda). Z odlokom uprave mesta Beograda II št. 3654 od 18. t. m., ki so ga objavili dnevniki, so prepovedani zbori in sprevodi do 1. avgusta 1937.

Prepoved je bila sporočena tudi starešinstvu srbske pravoslavne cerkve v Beogradu, ker je bilo rečeno, da se bo po molitvi v Saborni cerkvi nocoj ob 17. uri sestavil sprevod meščanov z duhovniki na čelu, da krene po glavnih ulicah. Cerkvene oblasti so opozorili, naj nameravanega sprevoda ne prirede, ker bodo skušali, kakor so navajala zanesljiva poročila, sprevod izkoristiti ekstremni elementi in povzročiti izgrede. Pristojni cerkveni dostojanstveniki so nato zatrdili, da se duhovščina ne bo udeležila nobenega sprevoda.

Nocoj ob 17.30 se je po končani molitvi v nasprotju z navedeno prepovedjo uprave mesta Beograda vendarle zbral sprevod več sto meščanov z večjim številom duhovnikov. Sprevod, v katerega so se pomešali tudi komunisti in drugi levičarji radi političnih demonstracij, je krenil proti Knez Mihajlovi ulici, da bi prišel na Terazije. Ker se na opomin oblastev udeleženci sprevoda niso hoteli raziti in tudi ne ustaviti, so prišli tjakaj organi orožništva, da jih v miru ustavijo in razprše. Ko so se pojavili organi orožništva, je nastala brez njihovega posega gneča in suvanje in so se udeleženci sprevoda kmalu razšli. Poročila, da bi bili policijski organi pri tej priliki koga ranili, so popolnoma izmišljena in tendenčna.

Angleški protest pri generalu Francu

Anglija zahteva takojšnjo izpustitev zaplenjene trgovske ladje in plačilo odškodnine

London, 20. julija br. Zaradi zaplenitve angleškega parnika »Moltona«, ki ga je Francova križarka »Almirante Cervera« zajela pred Santandrom, a še v nevtralnih vodah, je angleška vlada ostro protestirala pri generalu Francu. Naglasila je, da bo smatrala Franca odgovornega za vso škodo družbe, ki je lastnica parnika. V bodoče bodo angleške ladje smatrale vsak tak napad na trgovske ladje, ki plovejo pod angleško zastavo in se nahajajo še v nevtralnih vodah, za piratstvo, in bodo tudi temu primerno ravnale z napadalcem.

O parniku »Moltonu«, ki ga je Francova križarka odvedla, še ni znano, v kateri nacionalistični luki se nahaja in kaj se je zgodilo z njegovo posadko.

Angleška vlada je izročila vladi generala Franca po svojem poslaniku v Hendayu noto, v kateri zahteva, naj španski nacionalisti takoj izpuste angleško trgovsko ladjo, ki so jo zajeli. V svoji drugi noti generalu Francu se zunanji minister Eden brani pred obtožbo, češ da so španski nacionalisti zaplenili topove, ki izhajajo iz Velike Britanije. Eden poudarja, da bo angleška vlada takoj nastopila proti angleškim tvornicam, če bi nacionalistična vlada mogla predložiti podrobne dokaze o tako zvanih angleških topovih.

Zunanji minister Eden je danes popoldne obvestil spodnjo zbornico, da je dal angleškemu poslaniku v Hendayu navodilo, naj zahteva od španske nacionalne vlade, da takoj izpusti angleško trgovsko ladjo »Molton« in njeno posadko. Angleška vlada bo zahtevala od generala Franca odškodnino za vsako poškodbo in škodo, ki bi jo imela ladja ali njena posadka.

Tožba baskovske vlade

Pariz, 20. julija. br. Zaradi zaplembe obeh ladij, ki sta pripeljali v Francijo zlato in vrednostne papirje baskovskih bank, se je začel v Parizu pred sodiščem proces, ki ga vodi baskoska vlada proti francoskim oblastvom. Baskovsko vlado zastopa pred sodiščem nekdanji francoski zunanji minister Paul Boncour.

Zmaga generala Franca v Španiji ne bi bila v interesu Anglije

Zanimiva debata v angleški spodnji zbornici

London, 20. julija. AA. DNB: V razpravi o zunanji politiki je govoril včeraj namestnik voditelja opozicije Dalton in rekel, da upa, da angleška vlada ne bo podpirala Japonske, ker je delo Japonske krivično. Japonska dela tako, kakor to ni v interesu Anglije. *Govoreč o Španiji je Dalton rekel, da ni v interesu Anglije, da general Franco zmaga. Če general Franco zmaga, bodo v nevarnosti angleške prometne zveze mimo Gibraltarja. Dalton je nato še rekel, da je večina angleških ministrov na strani generala Franca. Francoski tisk je celo objavil, da so angleške petrolejske družbe dale velika posojila generalu Francu. Za njim je konservativec Winston Churchill vprašal, proti komu je postavil general Franco velike topove ob gibraltarski ožini. Vprašuje vlado, če so ti topovi naperjeni proti angleški oblasti nad to morsko ožino. Po njegovem mnenju ti topovi niso bili v nikaki zvezi s špansko državljansko vojno, vendar bi pa bilo treba ugotoviti, ali so ti topovi iz nemških ali pa italijanskih tovarn.*

Krvave borbe na španskih bojiščih

Z obeh strani poročajo o uspehih

Madrid, 20. julija AA. Ministrstvo za narodno obrambo je snoči objavilo uradno poročilo in pravi, da je sovražnik poskušal prebiti republikansko fronto pri Madridu. Republikanci so ohranili vse svoje postojanke. Na severni fronti je republikansko topništvo uspešno bombardiralo sovražne postojanke pri Somiedu.

Malaga, 20. julija br. Iz Francovega tabora poročajo, da so nacionalistične čete danes močno napredovale na fronti okoli Brunete. Na črti, ki je dolga 10 km, so na nekaterih mestih vzlic ogorčenemu odporu rdečih čet prodrle več kilometrov daleč. Pri tem so imele le malo žrtev, sovražnik pa je izgubil okoli 1000 vojakov. Zajele so 300 miličnikov, uničile šliri tanke, razen tega pa jim je padla v roke cela baterija protiletalskih topov ter več topov za uničevanje tankov.

Madrid, 20. julija AA. Kakor se izve, so republikanske čete popolnoma obkolile mesto Majadonjo, ki je južno od Las Rosasa. Strle so popolnoma sovražni odpor.

Madrid, 20. julija AA. Južno od Taja so nacionalistične čete nadaljevale z napadi na višine Alija. Republikanske čete so odbile vse napade in celo popravile svoje postojanke v tem odseku.

Salamanca, 20. julija AA. Vrhovno poveljstvo objavlja, da so nacionalisti na madridski fronti vkljub odporu republikancev zasedli nekaj njihovih strelskih jarkov in jim napravili silno škodo. Zaplenili smo ogromno vojnega materiala. Naša letala so pri Madridu sestrelila tri sovražne bombnike.

Madrid, 20. julija AA. Borba, ki se je zjutraj začela pri Bruneti in Villanuevi del Pardiglio, je trajala včeraj ves dan. Republikanske čete so se trdno upirale in ohranile vse svoje postojanke. Izgube nacionalistov so zelo velike. Od začetka vojne topovska bitka še ni bila tako huda, kakor je bila včeraj na tem odseku. Vsa mesta in vasi v okolici so porušene.

Pohvale uprave kraljevega fonda

Ljubljana, 20. julija

Na dan objave nagrad iz kraljevega fonda 8. julija je uprava fonda naglasila, da ji je bilo mnogo leže če na tem, da bi glede na veliko število prijavljenih tekmovalcev za nagrade ne ostali neopaženi oni, ki so si tudi pridobili velike zasluge na polju ljudske prosvete ter kulturne, zdravstvene in gospodarske povzdige našega naroda, pa jim ni bilo mogoče podeliti nagrad. Zato je uprava kraljevega fonda sklenila izkazati jim zaslužено pozornost s tem, da jih je odlikovala s pismeno pohvalo v želji, da bi še z večjo ljubeznijo nadaljevali svoje koristno delo. V dravski banovini so dobili pohvalo:

Poslovodja lesne zadruge v Sodražici Franjo **Zaje**, župan v Mali vasi Jože **Grm**, šolski upravitelj v Brusnicah Martin **Marinč**, učiteljica na Brdu pri Lukovici Ivana **Jurjeva-Šedej**, posestnik in gostilničar na Koprivniku Ivan **Korošec**, Sokolsko društvo Ljutomer, šolski upravitelj v Gradišču srez Maribor Joško **Turk**, posestnik v Št. Jerneju Ivan **Zalokar**, šolski upravitelj v Dolenji vasi pri Ribnici Drago **Vončina**, Tujsko prometno olepševalno društvo v Višnji gori, učitelj v Stari Cerkvi pri Kočevju Alojzij **Zupanc**, Herman **Keber** iz Rožne doline pri Ljubljani, Sokolsko društvo Št. Vid nad Ljubljano, učitelj v Škofji Loki Albin **Petelin**, posestnik pri Sv. Barbari v Halozah Janez **Emeršič**, šolski upravitelj v Cerkljah ob Krki Pavel **Herbst**, telovadni učitelj v Mariboru Ivan **Lovrenčič**, učitelj v Podgorju srez Slovenjgradec Ivan **Klugler**, Gospodarska zadruga v Žrečah, kmetovalec v Šmartnem pri Litiji Anton **Knez**, posestnik v Velikih Selah občina Adlešiči Matija **Petek**, posestnik v Verženju Ivan **Kocošak**, posestnik in predsednik občine Senarska srez Maribor levi breg Matija **Vračič**, Sokolsko društvo Velenje, šolski upravitelj v Krvavi peči Ivan **Štefe**, posestnik v Novoselih, Jože **Adlešič**, učitelj v Šmartnem v Rožni dolini pri Celju Henrik **Villan**, Dom jugoslovenskih obrtnikov v Ljubljani, šef računovodstva drž. rudnika Velenje Anton **Kurnik**, Prost. gas. četa v Lučah, posestnik na Igu pri Ljubljani Tone **Šenk**, posestnik v Šmarju Anton **Kastelic**, učitelj v Škofji Loki, Vojteh **Debeljak**, Mladinska matica, sekcija JUU v Ljubljani, učitelj v Zagorju ob Savi Alojzij **Kolenc**, Zveza gospodinj v Ljubljani, kmetovalec v Mošnjah Janez **Reš**, učitelj v Artičah Jakob **Dernjač**, Prva žeblarska in železoobrtna zadruga v Kropi pri Kamni gorici, Kolo jugoslovenskih sester v Ljubljani, Tujsko prometno in olepševalno društvo v Gornjem gradu, posestnik v Dvorski vasi pri Kočevju Josip **Marolt**, posestnik v Podklancu pri Črnomlju Jože **Kajin**, diplomirani komercijalist v Kostanjevici Jože **Likar**, učitelj v Mariboru Josip **Malenšek**, Kolo jugoslovenskih sester v Celju, šolski upravitelj pri Sv. Križu pri Rogaški Slatini Miloš **Verk**, Kmetijsko društvo v Voklem pri Kranju, Sportni klub Mura v Murski Soboti, TK Skala v Ljubljani, Protituberkulozna zveza v Ljubljani in Slovensko čebelarsko društvo v Ljubljani.

Čitajte širite naročajte »Slovenski Narod«!

Marconi umrl

Rim, 20. julija. Davi ob 3.30 je zadet od srčne kapi nenadoma preminul sloviti izumitelj brezžičnega brzojava Guglielmo Marconi.

Senator Marconi je bil rojen leta 1874. v Griffonu pri Bologni. Njegova mati je bila Irka. Že v dijaških letih se je mnogo pečal s problemom telegrafije in je nadaljeval poskuse, ki sta jih teoretično že dognala Maxwell in prof. Herz. Leta 1895 se mu je res prvič posrečilo, da je prenašal električne zvoke brez žice na kratke daljave. Pozneje je te svoje poskuse večkrat ponovil.

Zanimivo je, da je skoraj istočasno angleški fizik sir Oliver Lodge napravil iste poskuse, ni pa znal tega izrabiti za daljše proge, kar je šele izrabil Marconi, ki je pustil tudi svoj sistem brezžičnih prenosov patentirati. V Londonu je bila ustanovljena večja družba, ki je nadaljevala s poskus in leta 1899, so že napravili prvo brezžično zvezo preko kanala. Tehnika brezžičnega prenosa je od leta do leta napredovala in leta 1907 je bila že Anglija brezžično zvezana z Amerjko.

Marconi pa ni ostal samo pri teh poskusih. Leta 1926 je izpopolnil brezžično brzojavljanje z izrabo kratkih valov. Takrat je bila vzpostavljena brezžična zveza na progi London—Avstralija v razdalji 20.000 km, kar je bil epohalen uspeh. Leta 1930 je s svoje jahte v luki Genue brezžično oddal električno razsvetljavo na razstavi v Sidneyu v Avstraliji.

Marconi je dosegel še marsikatere uspehe, deloma je pa praktično izkoristil uspehe drugih tako tudi našega golovo slavnejšega rojaka Nikole Tesle. Leta 1909. je prejel tudi Nobelovo nagrado.

Rumunski kralj v Londonu

London, 20. jul. br. O rumunskem kralju Karolu, ki se mudi neoficielno v Londonu, poročajo iz dobro obveščenih virov, da bo ostal v angleški prestolnici tri dni, potem pa bo napravil nekaj izletov na Škotsko.

Preiskava o atentatu v Varšavi

Varšava, 20. julija. AA. Uradno poročilo o atentatu na polkovnika Koca pravi, da je atentator neki Poljak, rojen v bližini Poznanja, ki je poprej pripadal neki skrajni desničarski organizaciji. Ta organizacija je bila v zelo ozkih zvezah z nacionalno demokratsko stranko.

Politične počitnice

London, 20. julija. br. V spodnji zbornici je Neville Chamberlain izjavil, da zdaj, ko se bodo začele parlamentarne počitnice, nikakor ne kaže vabiti nemškega zunanjega ministra Neuratha v London. Nemška vlada bo to pač razumela. Eden izmed govornikov opozicije pa je ostro nastopil proti temu. Dejal je, da bi bil tak obisk prav v sedanjem času najbolj potreben in da se angleški minister ne bi smel skrivati za takšen izgovor, kakor so počitnice, če gre za ohranitev miru. Pozval je Chamberlaina, da svoje stališče v tem pogledu izpremeni. Chamberlain na to ni odgovoril.

Poslanica svetovnih cerkev nemški evangeljski cerkvi

London, 20. julija. AA. Press Association objavlja, da je bilo na včerajšnji seji kongresa svetovnih cerkva sklenjeno, da pošljejo poslanico nemški evangeljski cerkvi. Posebna delegacija bo odpotovala iz Oxforda v Nemčijo in izročila poslanico starešinstvu nemške evangeljske cerkve.

Curih, 20. julija. Beograd 10.—, Pariz 16.40, London 21.705, New York 436.50, Bruselj 73.50, Milan 22.985, Amsterdam 240.55, Berlin 175.55, Dunaj 82.80, Praga 15.22, Varšava 83.70, Budimpešta 3.95.

Kaj pa vodarina in kanalščina?

Vodarina je prava davščina, ki se izterjuje kakor druge občinske javno pravne dajatve

Ljubljana, 20. julija

Vprašanje mestnih davščin, ki ste jih načeli obravnavati v vašem listu, je zbudilo med hišnimi posestniki veliko zanimanje. Mnogi davkoplačevalci si pa še niso na jasnem o predpisu vodarine in kanalščine in radi bi vedeli, ali je bilo upravičeno povišanje vodarine v novem proračunu.

Glede vodarine in kanalske pristojbine je doslej veljalo, da sta »protidajatvi za usluge individualnega značaja«, ne pa občinski davščini. Toda s proračunom leta 1936/37 in proračunsko razpravo je mestna občina sama dokazala, da so nastopili razlogi za drugačno klasifikacijo vodarine in kanalske pristojbine. Vodarina je za nove hiše bila namreč podvojena, in sicer od 4% na 8% kosmate najemnine, kanalska pristojbina pa je bila celo povišana od 1 na 3%. Stroški za amortizacijo in vzdrževanje vodovoda in kanalskega omrežja se niso kratkomalo čez noč povišali, kar pač dokazuje, da vodarina in kanalščina ne moreta več veljati kot protidajatvi za usluge individualnega značaja, temveč pravi fiskalni davščini, ki služita za kritji splošnih potrebščin občine. V proračunski razpravi so govorniki pogosto naglašali, da je treba vodarino in kanalsko pristojbino zvišati za kritje primanjkljaja v splošnem občinskem gospodarstvu.

Bistvo »protidajatve za usluge individualnega značaja« je, da tisti, ki nudi uslugo, zahteva za njo primerno protivrednost; zahteva torej toliko, kolikor je vredna usluga ali delo, to se pravi, da so v tej protivrednosti vračunani režijski stroški, primeren trgovski dobiček itd. Vrednost prodanega blaga je seveda vedno enaka. Tako bi n. pr. mestna občina morala prodajati vodo le po enotni ceni za vse občane, ne da bi prodajno ceno določala najemnina ali najemnina za lokal.

Stanovanja in lokali v novih hišah so v veliki meri dragi zaradi nesorazmerno visokih mestnih davščin. Samo po sebi se razume, da morajo biti najemnine v novih hišah višje zaradi nekoliko višjih stavbnih stroškov, toda mestne davščine jih še tem bolj povišujejo. Prav to je hotel zakonodajec preprečiti z novim zakonom o neposrednih davkih (čl. 37/II.), zato je pri novih poslopjih kratkomalo prepovedal po birati samoupravno doklado.

Da sta vodarina in kanalska pristojbina v resnici avtonomni davščini, nam dokazuje že to, da ju izterjavavo brez civilne tožbe v smislu zakonodaje za administrativno ali sodno izvršbo, na podlagi izkazov zaostankov, ki že sami tvorijo izvršilni naslov samo — davki in druge javne dajatve, nikakor pa ne odškodnine za usluge individualnega značaja. To pravico izterjavanja daje izvršilni postopnik v § 177, točka 2 le za davke in druge javne davščine od nepremičnin. S tem je pač že dovolj dokazano, da sta vodarina in kanalščina, ki uživata postavno in prednostno pravico na nepremičninah, javni davščini, odnosno samoupravna davka ali samoupravni dokladi, ki sta naloženi na nepremičnine.

Naj opozorimo še glede vodarine na popravek predsednika mestne občine objavljen v »Jutru« 19. II. t. l. pod naslovom »Skrivnosti ljubljanskega proračuna«. V tem popravku mestna občina po svojem zakonitem zastopniku sama trdi, da vodovod ni pridobitno podjetje in njegovi dohodki niso nobena odškodnina v smislu privatnega prava, temveč je to javno pravna pristojbina in da je torej vodarina prava davščina, ki se izterjuje kakor druge občinske javno pravne dajatve administrativno ter spada med druge občinske davke.

Iz vsega tega torej sledi, da predpis vodarine in kanalščine za nove hiše ni upravičen, saj nima zakonite podlage, kajti zakon o neposrednih davkih določa, da »zgradbe ali del zgradb z davčno olajšavo niso zavezani nobeni samoupravni dokladi«.

Davkoplačevalec

Z medom in hrenom je zdravil nalomljen tilnik

Iz strahu pred ženo po krivem pričal — France si je umival noge pozimi v Savi

Ljubljana, 20. julija

Bolničar Ivan je bil že trikrat kaznovan zaradi mazaštva in mazaštvu sličnih padarskih poslov. Mnogi se bodo spominjali na tega padarja še iz časov, ko je z domačimi in nedomačimi žavbami in zeliščj eajtal bolnike in ponesrečence v ljubljanski okolici. Okoli Škofljice in Lavrice je imel verno in solidno klijentelo, saj ni dosti rajtal in mnoge je baje ozdravil. Nekateri njegovi klijenti so pri zaslišanju izjavili, da jim pravi dohtarji niso mogli več pomagati, s pomočjo zelišč in čajev padarja Ivana so se pa izlizali. V spominu nam je ta padar tudi iz kriminalne afere pred leti. Takrat je ordiniral kot ginekolog tam nekje na Dolenjski cesti in je bil zaradi odprav plodu občutno kaznovan.

Neznaten je po zunanjosti, pa vendar naredi vtis takega človeka, kakršnih ne gre dvanajst na ducat, torej nenavaden vtis, ker ima bolj umetniško kot zdravniško frizuro, črno obleko in živahne pametne plave oči ter visoko bledo čelo. Možakar že ve, da si mora tudi z zunanjostjo pridobiti zaupanje in spoštovanje. Ko je včeraj stal pred sodnikom dr. Grobelnikom, je pokazal tudi svoje advokatske sposobnosti. Zagovarjal se je zelo spretno, predlagal zaslišanje novih prič in ena izmed zaslišanih prič si ni mogla kaj, da ne bi mogla govoriti resnice in je priznala, da je pri prvem zaslišanju lagala, ko je izjavila, da mu je dala za cajtanje 10 din. To je bil neki Bele Josip. Padar Ivan je zdravil njegovo taščo Uršo D., ki je imela nalomljen tilnik. Padar ji je zapisal med. počepno vino, lavendlov čaj, hren in obkladek z ovseno moko. Urša mu je dala 50 din nagrade. Bele pa 100 din, kakor je bilo zapisano v obtožnici. V resnici padar teh 100 Beletovih dinarjev ni dobil. Žena mu je dala 200 din, katere je zapravil, ženi je pa rekel, da je dal polovico padarju Ivanu, ker se je bal, da bi ga žena premikastila, ako bi ji priznal, da je res ves denar sam porabil. Strah pred ženo je Beleta nagnil, da je celo na sodniji trdil, da je dal padarju 100 din. Včeraj je pa skesano povedal, zakaj je lažno pričal. Državni tožilec dr. Pompe je moral seveda storiti svojo dolžnost in ovaditi Beleta radi krivega pričevanja. Bele je bil zelo nesrečen in je prosil sodnika, naj mu oprosti. Sodnik pa nima pravice odpuščati. Potem je ghhal z državnim pravdnikom. Plačal bi, je rekel, samo da ne bo sitnosti. Lahko si mislimo, kako bosta doma orala z ženo, ko bo zvedela. Kam bi pa prišli, ako bi se dalo takole glihati na sodniji.

Padar je bil glede teh 100 din razbremenjen, obenem pa je padlo na pričo težko breme: ovadba zaradi krivega pričevanja in obračun z ženo, ki bo gotovo hujši kakor ovadba. Ne, take priče, ki bi krivo pričala iz strahu pred ženo, pa še ni bilo v sodni dvorani. Tako je bilo s staro Uršo. Padar Ivan je pa zdravil tudi B. Jožefa in B. Francko v Kranju. Nagrade je dobil 150 din. Francki je zapisal lavendlov čaj. Neka Ž. Marija iz Ljubljane se je zatekla k njemu zaradi svojega bolnega spodnjega dela telesa. Njej je zapisal padar Ivan belo deteljico.

Padar je prizal, da je dobil nekaj kovačev za pomoč, ki jo je nudil bolnikom. Pacijentom je povedal, da ne sme sprejeti denarja, pacijenti so mu pa kovače vrinili. Le vzemite, so rekli, nikogar ne briga, če vam kaj damo. Boste imeli za cigarete in stroške. Padar je moral vzeti. Sodnik je ugodil njegovemu predlogu, naj se zaslišijo še nekatere priče in je razpravo preložil na nedoločen čas.

ALI JE SULCE LOVIL ALI SI JE NOGE UMIVAL?

Sodarski pomočnik Skorenj Franc iz Tacna je priromal iz Mostarja, kjer je služil vojake pri bolničarjih, v Ljubljano na razpravo kot obtoženec. Obtožnica mu očita, da je lani decembra in drugič februarja letos lovil v Savi pri Tacnu sulce s palico na takozvani cof. Revir je last banske uprave. Orožniki so sporočili sodniji, da je Franc znan ribji tat in tudi v pismu o glasu, ki ga je poslala občina, ni bilo o obtožencu nič dobrega napisanega. Pred sodnikom je bil France kljub temu zelo korajžen. On da je sulce lovil? Kaj še! Noge si je umival, noge. Nedolžen je. Noge si pač sme umivati v Savi.

Seveda, res pa je, da v decembru in v januarju Sava ni posebno primetna za umivanje nog. Za knajpanje še, a za umivanje težko. Na knajpanje se France ni spomnil, pa bi bolj držalo. Predlagal pa je pričo, ki bo potrdila, da si je samo noge umival in ne sulce lovil s palico na cof.

Sodnik: Dobro, bomo pa preložili razpravo, boste pa še enkrat prišli.

France: (zravnan, kakor pred kaplarjem) Molim?

Sodnik: Še enkrat boste prišli!

France: Kazni pa ne sprejmem nobene!

Tolovaj Bradeško zopet straši

Ljubljanna, 20. julija

Zloglasnega vlomilca Jožeta Bradeška, ki že nad leto dni strahuje okolico Polhovega gradca in tudi druge kraje Notranjske, orožniki še vedno zaman zasledujejo. Tolovaj ima očividno po raznih krajih svoje zaupnike, ki ga sproti opozore na pretečo nevarnost, da se lahko pravočasno umakne v hribe.

V zadnjem času se je potikal Bradeško najraje po hribih nad Polhovim gradcem, odkoder je delal izlete v Poljansko dolino, naselja pod Blegošem in dalje v Selško dolino. Ker pa so mu bila tla že prevroča se je znova zatekel v eno svojih skrivališč pod Črnim vrhom, kjer je najbrž nekaj dni počival. Potem jo je pa mahnil na tatinsko podjetnost v kraje okrog Vrhnike in Logatca.

Zadnje dni je zakrivil nekaj manjših vlomov v naseljih ob robovih notranjskih gozdov, v soboto ponoči pa je bilo vlomljeno v dve trgovini na Vrhniki in orožniki menijo, da je bil tudi tam na delu Bradeško, ki so mu povsod v teh krajih razmere dobro znane. Vlomilec se je splazil na dvorišče, ki loči trgovca Josipa Jernejčiča in Mihaela Mavrija. Na dvorišču je nekaj časa lajal nanj prikljenjeni pes, pa ga je tolovaj hitro potolažil s kosi salame. Medtem ko je pes jedel salamo, je vlomilec razklenil mrežo v oknu in se splazil v Jernejčičevo hišo. Vrata v trgovino je odprl s pomočjo vitriha in odnesel je precej manufakturnega blaga in perila, več škatel sardin in precej čokolade. Odnesel je tudi okrog 1000 din iz predala, nakar je vlomil še v hišo Mihaela Mavrija. Tam je našel v trgovini aktovko, v katero je pobasal štiri fotoaparate, precej fotomaterijala, nekaj jestvin in daljnogled. Vlomilec je oškodoval Jernejčiča za okrog 9000, Mavrija pa za okrog 7000 din.

Orožniki, obveščeni o nočnih vlomih že zgodaj zjutraj, so jeli takoj zasledovati vlomilca, ki tedaj najbrž še ni bil daleč.

O drznih vlomih so obvestili tudi ljubljansko policijsko upravo in vse sosednje orožniške postaje. Bradeška iščejo sedaj orožniki po gozdovih in po vaseh.

Podirajo, zidajo, obnavljajo

Ljubljana, 20. julija

Dobri Ljubljančani so se že začeli bati, da bo Ljubljana letos prehitela sama sebe ter da jo bodo nekoliko prehitro podrli. Zadnje čase ljudje pri »javnih« debatah na cestah neprestano glodajo kost: hotel »Slon« bo padel. No, in zdaj je tudi že zadnji čas, da pade, saj smo vsi pripravljeni na to pretresljivo novico.

Ljubljančani so lahko pomirjeni; pri nas še ni povsem nič izgubilo pomena geslo: Počasi in zanesljivo! Božji mlini meljejo počasi, ljubljanski mlini pa pogosto sploh počivajo. Ne pretiravamo. Vzemimo samo za primer Mayerjevo hišo! Ljubljančani, ki imajo precej strupene jezike, govore, da to hišo zidajo navzdol, namestu navzgor, kakor so pač tudi podirali podrtijo. Delavcev namreč ni nikjer več in s stavbišča se niti ne praši. Nekateri mislijo, da se je delo ustavilo zaradi gradbenega urada in njegovih estetskih skrbi za lepoto nove in obnovljene Ljubljane. V resnici ne vemo, ali so pročelja nove hiše že odobrena ali si pa arhitekt, ki je tudi čudovito molčeč, ubija glavo nad njimi. Slišali smo pa, da se je delo ustavilo še zaradi mnogo večjih ovir. Prav za prav bi ne smeli prištevati preiskovanja terena glede na njegovo nosilnost med oviro, vendar se je delo ustavilo prav zaradi tega učenega preiskovanja. Toda božji mlini vendar meljejo, čeprav počasi in teren bo še letos preiskan, nakar bodo delavci zopet pljunili v roke. Sicer se jim pa tudi prileže dopust v tej vročini.

Pri »Slonu« pa seveda ni nobenih ovir in naj vas ne moti, da hotel še ni podrt. Ljubljančani so zelo nestrpni. Najraje bi videli, da bi se odprla zemlja ter požrla nesrečni hotel. Če vam pa povemo, kaj vse je v zvezi s podiranjem hotela, se ne boste čudili, zakaj se je šele danes pokazalo, da mislijo za res. Najprej so prodajali staro hotelsko pohištvo — tega morda še ne veste in zamudili ste lepo priliko. Stari hotel je prav za prav ves naprodaj. Prodajajo okna, vrata, strešnike, les . . . Včeraj so snemali okna. Danes so že začeli odkrivati streho. Na smrt obsojeno poslopje je tudi že ograjeno, da Ljubljančani ne bodo mogli nastavljati glav. Zdaj je v resnici mnogo boli živahno pri starem hotelu, ker se meščani zelo zanimajo za vse hotelske skrivnosti in mislijo, da se jim bodo odkrile.

Skoraj toliko zanimanja, kakor hotel »Slon« budi zdaj tudi popravljanje šentpetrske cerkve. Delati so začeli danes. Ob tej priliki vas naj opozorimo samo, da bodo cerkev res temeljito popravili ter da bodo vsi stroški znašali okrog milijon dinarjev. Popravilo je tako zanimivo, da bomo o niem spregovorili posebej ob drugi priliki.

Letošnji Mariborski teden

Maribor, 20. julija.

KONCERT IPAVČEVE PEVSKE ŽUPE NA VI. MARIBORSKEM TEDNU

Mariborskega tedna bi si skoraj ne mogli misliti brez koncertov in raznih kulturnik prireditev, ki so se v teku let zelo priljubile obiskovalcem. Tudi letos bo priredila Ipavčeva pevska župa v okviru VI. Mariborskega tedna dva velika vokalna koncerta v mestnem parku. Razumljivo je, da vlada med koncertnim občinstvom za to pevsko prireditev izredno zanimanje, saj bosta nastopila najboljša mariborska pevska zbora »Jadran« in »Drava«.

Koncerta sta predvidena za torek, dne 3. avgusta in petek dne 6. avgusta s pričetkom ob 20. uri. Program obsega pretežni del narodne pesmi, vmes pa bodo pevci zapeli tudi nekaj lepih umetnih pesmi. Oba pevska zbora bosta nastopila deloma skupno, deloma posebej. Skupni nastop bo vodil zborovodja »Ipavčeve pevske župe« gospod Albin Horvat, nastop pevskega zbora »Jadrana« pa g. prof. Ubald Vrabec. Obiskovalcem VI. Mariborskega tedna se bo v teh dveh koncertih nudil umetniški užitek in mnogo razvedrila, saj je program pester in obsega 20 pevskih točk.

NA RAZSTAVIŠČU MARIBORSKEGA TEDNA ŽE DELAJO

Vedno bližje smo otvoritvi VI. Mariborskega tedna, za katerega so priprave v polnem teku. V ponedeljek so pričeli na razstavišču Mariborskega tedna v Prešernovi ulici z gradbenimi deli, ki vidno napredujejo, saj je že postavljenih več šotorov. Nad sto rok marljivo preureja ulico, vrt in šolsko dvorišče v veliko razstavišče, ki bo po nekaj dneh oživelo kakor mravljišče. Prihodnji ponedeljek bodo zaprli ulice ob prostorih MT za promet tako, da bodo mogli dokončati še zadnja dela.

MARIBORSKI HARMONIKARJI NA VI. MARIBORSKEM TEDNU

Mali mariborki harmonikarji, ki jih vodi neumorni mladinski glasbeni pedagog gosp. Vilko Šusteršič, so si tekom let pridobili doma in v tujini tak sloves, da je prav, da tudi oni sodelujejo na VI. Mariborskem tednu, ki ima namen pokazati Maribor v gospodarskem in kulturnem pogledu. Zbor Malih harmonikarjev bo nastopil na veseličnem prostoru MT v glasbenem paviljonu. Šusteršičevi harmonikarji so nedavno na Dunaju želi s svojimi nastopi velike uspehe in bili deležni nedeljenega priznanja s strani odličnih glasbenih kritikov. Zato ne dvomimo, da bo mariborska javnost in z njo vsi obiskovalci Mariborskega tedna z veseljem pozdravila zamisel prireditelјev, ki so povabili odlične harmonikarje k sodelovanju.

ZASEDBA V »SNU KRESNE NOČI«

Kakor smo že poročali, bo v mestnem parku uprizorjena učinkovita Shakerpearova drama »Sen kresne noči«, ki jo pripravlja režiser g. Milan Kosič. Zasedba nam jamči, da bo premiera in naslednje predstave uspele. Kot gostje bodo sodelovali: odlična dramska prvaka Slavko Jan in Vida Juvanova iz Ljubljane v vlogah Lisandra in Hermije, dalje Josip Povhe v vlogi Dunje, Tita Veljakova v vlogi Helene in Vlasta Sernečeva kot spak. Tezeja bo kreiral Crnobori, Egeja Kralj, Demetrija Blaž, Filostrata Turk, Smuka Povhe, Klopčiča Kosič, Piska Harastovič, Nosana Dujec, Trlico Standeker, Hipolito Zakrajškova, Oberona Verdonik in Titanijo Rasbergerjeva. Plese sta naštudirali solistki graške opere Anica Schiffermayer in Zita Salter. Premiera bo v soboto, dne 31. julija.

Praznik naših avtomobilistov

Svečana otvoritev obmejne ekspoziture ljubljanske sekcije Avtokluba na Podkorenskem sedlu

Ljubljana, 20. julija

Kakor vsako leto, bodo tudi letos naši avtomobilisti svečano proslavili praznik svojega zaščitnika in priprošnjika sv. Krištofa. Letošnja proslava, ki bo v nedeljo 25. t. m., bo posebno pomembna, ker je z njo združena otvoritev obmejne ekspoziture ljubljanske sekcije Avtokluba na Podkorenskem sedlu.

Avtomobilski klub kraljevine Jugoslavije, sekcija Ljubljana, se zelo trudi za ceste v dravski banovini in za pospeševanje tujskega prometa. V zvezi s tem je sekcija sklenila ustanoviti na važnih obmejnih carinskih prehodih propagandno turistične urade in je za to zainteresirala tudi centralo. Sekcija je najprej mislila zgraditi lastne obmejne kiokse v Planini, na Ljubelju, na Podkorenskem sedlu in na Jezerskem vrhu, pa zaradi pomanjkanja denarja tega ni mogla storiti. Navzlic temu pa klub ni miroval in je še iskal možnosti, da kakorkoli uredi to vprašanje, ki je postajalo od dne do dne bolj pereče, zlasti še odkar so tudi avtomobilski klubi v sosednih državah otvorili svoje postojanke.

Ko so začele carinske oblasti graditi poslopja za obmejne carinske urade, si je tudi Avtomobilski klub zagotovil v novih stavbah odgovarjajoče prostore. Prva taka postojanka je obmejni prehod pri Podkorenskem sedlu, prihodnje leto pa bo otvorjena druga še večja v Planini pri Rakeku. Ekspozitura, ki jo bo vodil stalno nameščeni uradnik, bo poslovala v glavni sezoni od 15. maja do 15. septembra. Opremljena bo z vsem propagandnim in informacijskim materijalom ter drugimi pripomočki, ki so potrebni za taka potovanja. Urad bo poslovai tudi kot menjalnica.

Kot rečeno, bo proslava združena z izletom na prelepo Podkorensko sedlo. Avtomobilisti se odpeljejo iz Ljubljane in drugih krajev poljubno vsak po svoji volji. Ob 10. bodo zastopniki Avtomobilskega kluba položili venec k spominskemu kamnu Aleksandra I. Zedinitelja na Podkorenskem sedlu, nato pa bo proslava sv. Krištofa z blagoslovitvijo avtomobilov. Po proslavi krenejo udeleženci k novemu carinskemu poslopju, kjer bo okrog pol 11. otvoritev novih prostorov in ekspoziture Avtomobilskega kluba. K proslavi so povabljeni tudi zastopniki oblasti in tujsko-prometnih korporacij.

Od Ljubljane do Podkorenskega sedla je okoli 90 km in proga ni naporna. To je res lep izlet v obmejni kot naše krasne Gorenjske. Sedlo je visoko 1071 m. Avtomobilski klub upa, da se bodo avtomobilisti odzvali njegovemu vabilu in se udeležili proslave. Na Podkorenskem sedlu je tudi planinski hotel, kjer je izborna oskrba, a izletniki, ki imajo triptik, lahko napravijo krajše izlete v Avstrijo ali Italijo, drugi pa lahko krenejo v Kranjsko goro ali na Bled.

SOKOL

Nastop Sokola Ljubljana—Zg. Šiška

Telovadni nastop našega Sokola je v nedeljo 18. t. m. kljub grozečemu dežju privabil na letno telovadišče toliko ljudi, kakor jih še ni bilo na naših prireditvah, saj se je zbralo nad 2000 prijateljev sokolstva. Nastopu so prisostvovali zastopnik divizionarja general Popadić, zastopnika bana br. Gregorič- župni podstarosta br. inž. Lado Beve ter zastopniki skoraj vseh ljubljanskih in okoliških sokolskih društev. Častno je bila zastopana naša hrabra vojska z večjim številom častnikov, ki tako najboli jasno izpričuje povezanost med vojsko in sokolstvom. V lepem številu je bilo zbrano tudi članstvo N. O. pod vodstvom podpredsednika br. dr. Lulika in pa naši vrli čelniki.

Nastop, ki se je pričel točno ob napovedani uri je obsegal 9 telovadnih točk, ki so se hitro zvrstile. Najprej so prišli na telovadišče vsi telovadni oddelki, ki so izkazali čast državni zastavi med igranjem državne himne, nakar je v lepih besedah spregovoril starosta br. Janez Pohare. Po njegovem govoru je vsa množica zapela »Pesem sokolskih legij«. Telovadne točke so bile izvedene prav dobro, če izvzamemo malo neskladnost med godbo in člani pri prostih vajah, kjer so morali eno sestavo ponoviti. Ugajale so kakor vedno igre obojе dece, nadalje orodna telovadba, kjer so domači telovadci na drogu in člani Sokola Ljubljana II na novih krogih, izdelku društvenih članov, pokazali nekaj prav lepih vaj, med viharnim odobravanjem občinstva. Prav tako je bila deležna obilnega odobravania osmerica ženskega naraščaja, ki je izvajala posrečeno telovadno sestavo, delo domačega vaditeljskega zbora. Vseh nastopajočih je bilo okrog 200, kar je za mlado društvo prav gotovo lep napredek.

Po nastopu je bila narodna zabava, kjer je pridno sodelovala poštarska godba, dočim je telovadne točke spremljala naša priznana godba Sokola I Tabor. Sokol v Zg. Šiški zaznamuje zopet lep uspeh, ki lahko služi kot vzpodbuda pri nadaljnem sokolskem delu.

Z Jesenic

— **Volitve delavskih zaupnikov v stavbni stroki.** Na Jesenicah je zaposlenih skoraj 800 stavbnih delavcev, zato je vladalo za volitve delavskih zaupnikov veliko zanimanje. Volitve so bile v soboto v Krekovem domu. Vse organizacije so se na volitve dobro pripravljale, v defenzivi je pa bila Zveza stavbnih delavcev Jugoslavije podružnica, ker po lanski stavki ni mogla več redno delovati. Organizacija se je prejšnji teden tik pred volitvami obnovila, ko je bil ustanovni občni zbor podružnice. S težavo si je izvojevala v volilnem odboru samo enega zastopnika, dočim sta imeli druge dve organizaciji po 3 delegate v njem. Volilnih upravičencev je bilo 776, toda volilo jih je samo 444. Nekateri delavci so se baje izogibali volišča, ker je bilo v Krekovem domu. Nekateri tudi govore, da delavcem ni bilo jasno, kako je treba voliti, ker so bili listi samo enobarvni in ker vsi volilci niso bili poučeni, kako naj volijo. Za listo Narodne strokovne zveze je glasovalo 151 volilcev, za listi Zveze združenih delavcev (zeleni) 146, za Zvezo stavbnih delavcev (Savez gradjev. radnika J.) pa 142. Vsaka lista je dobila po 4 zaupnike. Glavnega zaupnika je dobila NSZ. Vsi volilci so zaposleni pri podjetju »Slograde.

Iz Celja

—c **Smrt narodnega moža.** V ponedeljek je umrl na Ostrožnem 46 pri Celju v starosti 73 let bivši veleposestnik in veletrgovec z vinom ter dolgoletni župan občine Celje-okolica g. Anton Fazarinc. Pokojni je tudi v težkih časih pred osvobojenjem odločno branil svoje narodno prepričanje. Član občinskega odbora celjske okoliške občine je bil od leta 1889 do 1931, torej polnih 42 let, od l. 1911 do 1921 pa je vodil občino kot župan. Okoliški občinski odbor ga je v priznanje njegovih zaslug za občino izvolil za častnega občana. Z najvišjega mesta je bil odlikovan z redom sv. Save 5. stopnje. Anton Fazarinc je s svojo pokojno ženo vzgojil svoje otroke strogo v narodnem duhu. Bil je tast lesnega industrijca, stavbenika in mestnega svetnika g. Vinka Kukovca v Celju. Pogreb g. Fazarinca bo v sredo 21. t. m. ob 16. iz hiše žalosti na okoliško pokopališče. Pokojniku bodi ohranjen trajen spomin, svojcem naše iskreno sožalje!

—c **Usoden padec.** Na Svetju nad Celjem je padel 45letni posestnik Janez Jurkošek tako nesrečno, da si je zlomil hrbtenico. Prepeljali so ga v celjsko bolnico.

—c **Nove namestitve.** Pri predstojništvu mestne policije sta bila nameščena kot uradnik g. Viktor Furlan iz Celja in kot uradnica gdč. Danica Krušičeva, kot uradnega sluga pri mestnem poglavarstvu pa so namestili bivšega celjskega trgovca g. Franca Jakšeta.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Torek, 20. julija katoličani: Elija.

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Ideal: Začasno zaprto.

Kino Union: Eskapade (Njegova oficielna žena).

Kino Šiška: Zločin in kazen.

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Kmet, Tyrševa cesta 43, Trnkoczy ded., Mestni trg 4, Ustar, Šelenburgova ulica 7.

Izpod sita

Šentpetrsko cerkev v Ljubljani bomo obnovili. Sedanja je nepraktična in bahaško nelepa. Tako pravi konservator g. Fr. Stele in mi mu verjamemo brez pridržka. Šentpetrski župnik g. Alojzij Košmerlj se je oglasil v »Slovencu« in pravi, da nekateri mislijo, da bi se dala zunanjost cerkve obnoviti s prostovoljnimi prispevki faranov. Gotovo bi to šlo zelo lahko, ako bi se res našli verni farani, ki bi svoji župni cerkvi naklonili kar 400.000 dinarjev, toda takih faranov cerkveno prostojništvo zaenkrat ne pozna. Ker jih pa ne pozna in ker bo morala šentpetrska župnija zbrati v 5 letih za obnovo cerkve 1,732.000 din, bodo morali plačevati hišni posestniki v šentpetrski fari skozi 5 let 10% od svojih direktnih davkov. Tako so sklenili soglasno po pretresanju na skupnem zborovanju v Rokodelskem domu zastopniki štirih občin šentpetrske župnije, namreč ljubljanske, dobrunjske, poljske in ježenske.

Mi nimamo prav nobenega pomisleka proti obnovi zunanjosti šentpetrske ali katerekoli druge cerkve in tudi ne proti zbiranju prostovoljnih prispevkov v obliki 10% doklad od direktnih davkov. Imamo samo skromen pomislek zoper utemeljitev te doklade. Rečeno in zapisano je namreč, da plačujejo verniki pravoslavne cerkve od predpisanih direktnih in od uslužbenskega davka vsak mesec 22% in sicer 10% za cerkveno občino, 10% za patrijarhijo, 2% pa za episkopat. S tem naj bi bila torej utemeljena tudi 10% doklada od direktnih davkov šentpetrskih župljanov. Tako se pa po našem skromnem mnenju nobena davščina ne da utemeljiti. Če bi držala ta utemeljitev, bi lahko nedolžnega Janeza obsodili na dosmrtno robijo samo zato, ker je bil Peter obsojen na smrt na vešalih. Samo ta pomislek imamo, kot rečeno, zoper novo obdavčenje šentpetrskih župljanov in upamo, da ga nam nihče ne bo zameril.

Brat zaklal brata

Radeče, 19. julija

V nedeljo popoldne so pokopali na tukajšnjem pokopališču posestnika Zidarja Vinka iz Gorelje pri Radečah. Pokojni je podlegel ranam, ki mu jih je v prepiru zadal njegov brat France. V Ameriki je Francetu stroj odtrgal levo roko v zapestju, zato je za težka dela nesposoben. Tako je prevzel domačijo mlajši brat Vinko, a France je imel zgovorjeno na domu izbico. Imel je zastopstvo posnemalnikov in drugih manjših strojev ter se s tem preživljal.

Dne 13. t. m. so sedeli popoldne doma gospodar Vinko, njegova žena, France in sosed Zalar ter pili sadjevec. Kmalu je odšel Vinko na njivo in pustil druge doma. France je začel zbadati in žaliti svojo svakinjo, ki je to pozneje jokaje povedala svojemu možu. Nastal je med bratoma prepir, med katerim je Vinko vzel konopec in udaril Franceta. To je Franceta razkačilo, da je potegnil iz žepa nož in zamahnil z njim proti bratu, kateremu je zadal smrtno nevarno rano v trebuh in mu ranil črevo. V svoji besnosti mu je zadal še dve nevarni rani v pljuča in več manjših vbodljajev. Takoj drugi dan so prepeljali Vinka v ljubljansko bolnico, kjer je naslednjega dne umrl.

France sedi ves skesan in obupan v zaporu radeškega sodišča in zelo obžaluje dejanje, ki ga je storil v trenutni razburjenosti, saj je po srcu dober, kakor vsi iz te rodbine, a slabi zaslužki v zadnjih letih so mu uničevali živce in ga delali nezadovoljnega.

Vinko je zapustil veliko posestvo z obsežnimi sadonosniki in vinogradi. Njegova žena bo zelo pogrešala pridne gospodarjeve roke, a 20 mesecev star otročiček pa skrbnega očeta.

Pogreba se je udeležilo mnogo ljudi, kar je dokaz, kako globoko je pretresel ta žalostni dogodek vso okolico. Ob turobnih zvokih radeške godbe so položili truplo k večnemu počitku. Žalujočim iskreno sožalje, pokojniku pa trajen spomin!

DNEVNE VESTI

— **Notranjski javnosti!** Slavnostno odkritje spomenika blagopokojnemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju na Rakeku bo nepreklicno 5. septembra. Zato prosimo vsa društva in organizacije, da na ta dan ne prirejajo svojih prireditev, temveč počakajo na povabilo podpisanega odbora za na Rakek, da v slogi počastimo spomin velikega kralja. Odbor za postavitev spomenika viteškemu kralju Aleksandru I. Zedinitelju na Rakeku.

— **Uredba o organizaciji trgovinskega ministrstva.** Na eni prihodnjih sej ekonomskega odbora ministrov se bo obravnaval osnutek uredbe o organizaciji trgovinskega ministrstva. Osnutek je predložilo samo ministrstvo. Med drugim se pripravlja majhna reorganizacija ministrstva da bo lahko uspešneje sledilo vsem pojavom v gospodarskem življenju in aktivneje posegalo vanj. Ministrstvo bo imelo v bodoče 7 oddelkov, med njimi tudi poseben oddelek za notranjo in zunanjo tr. govino.

— **Pred odpravo klirinškega sistema.** Na pristojnih mestih se že delj časa proučuje vprašanje odprave klirinškega sistema. Ko je bila sklenjena klirinška pogodba s Švico je bilo rečeno, da je to zadnja klirinška pogodba naše države z drugimi državami in da se misli na liberalnejši sistem plačilnega prometa z inozemstvom. O tem se je govorilo tudi že na mednarodnih konferencah, tako na posvetovanjih Male antante in balkanskega sporazuma. Naši gospodarski krogi tudi že dolgo nasprotujejo kliringu. Najmočnejši argument proti klirinškemu sistemu so sitnosti naših izvoznikov v Nemčijo in Italijo. Zagrebška Trgovska zbornica organizira anketo vseh gospodarskih organizacij o problemu kliringa. Na temelju zbranega gradiva bo sprožila na merodajnem mestu konkretne predloge glede odprave klirinškega sistema.

— **Iz državne službe.** Za gozdarskega višjega pristava pri sreskem načelstvu v Kranju je imenovan ing. Franjo Jurhar, doslej v Dolnji Lendavi.

KINO UNION
TEL. 22-21
Samo še danes!
Renata Müller in Georg Aleksander
v napetem in zabavnem filmu
ESKAPADE
(Njegova oficielna žena)
Predstave danes ob 19.15 in 21.15 uri

Dijaki-medicinci, pozor! Ministrstvo vojske bo sprejelo letos v svoj internat 28 dijakov, ki bodo študirali medicino na beograjski univerzi. Prošnje je treba vložiti najkasneje do 5. septembra t. l. na upravnika glavne vojaške bolnice (internat vojaških gojencev-medicincev) v Beogradu. Prosijo lahko maturantje in pa akademiki do 4 semestrov študija v starosti od 18 do 22 let. Razpis je na vpogled v občinskih pisarnah; v Ljubljani pa v mestnem vojaškem uradu na Ambroževem trgu št. 7 II. nadstropje.

— **Razpisana služba banovinskega cestarja.** V območju cestnega odbora v Litiji je razpisano službeno mesto banovinskega cestarja za banovinsko cesto Ljubljana—Besnica—Šmartno—Selšek—Moravče od kilometra 26.00 do kilometra 32.700. Prošnje je treba vložiti do 15. avgusta pri sreskem cestnem odboru v Litiji.

Dr. MERČUN
ZOPET REDNO ORDINIRA

— **Brezposelnost v naši državi.** Po podatkih Osrednje uprave za posredovanje dela v Beogradu je iskalo pri vseh borzah dela v naši državi v juniju 25.951 moških in 6261 žensk. S preostalimi brezposelnimi iz prejšnjega meseca se je povečalo njih število na 39.094 moških in 10.054 žensk. Ob koncu julija je bilo brez zaslužka še 8356 moških in 2902 ženski. Podpore je dobilo 9783 brezposelnih v znesku 1,197.462.50 din. 1. julija je bilo pri vseh glavnih borzah dela prijavljenih 12.235 brezposelnih in sicer 9152 moških in 3083 žensk.

— **Filmska igralka Geraldina Katt v Zagrebu.** Mlada Ljubljančanka, filmska igralka Geraldina Katt, znana iz filma »Irene«, je prispela v Zagreb, kjer ostane nekaj dni. Povabili so jo v Hollywood, pa pravi, da noče postati žrtev filmskih režiserjev, čeprav ji ponujajo zelo lepo plačo.

ZAHVALA

VSEM prijateljem, znancem, društvom in korporacijam povodom mojega slavlja — najiskrenejša zahvala — za dobrohotne čestitke.

Istotako najtoplejša zahvala za prijazna spomina, s katerima sta me počastila »Jutro« in »Slovenski Narod«.

Vsem, prav vsem, iskrena hvala!

Ljubljana, 17. julija 1937.

VIKTOR ROHRMANN.

— **Poseben pomorski oddelek v prometnem ministrstvu.** Prometni minister je podpisal odlok, s katerim se izloči pomorski oddelek iz dosedanje uprave pomorstva in rečne plovbe. Praksa je namreč pokazala, da je za pomorstvo in rečni promet slabo, če sta združena v eno ustanovo. Zato je bil ustanovljen poseben pomorski oddelek.

— **Belokranjski dan** priredi podružnica SPD v Črnomlju v nedeljo dne 1. avgusta v svojem domu na Mirni gori. Na predvečer se bo kuril pred domom kres ob godbi tamburašev. V nedeljo ob 10. uri maša, nato belokranjski narodni plesi, nastop pevskega zbora in godba na pihala. Pot k domu vodi s postaje Semič v dveh urah po dobro markirani poti. Osrednje društvo SPD v Ljubljani vabi svoje člane, da se v čim večjem številu udeležijo proslave v Beli Krajini.

— **Nabava ovsa.** V Službenem listu kos 57 razpisuje mestno poglavarstvo dobavo 22.000 kg ovsa, na kar se interesenti opozarjajo.

— **Na železniške tračnice je legel.** Včeraj je legel na progi Zagreb—Karlovac blizu Zagreba na železniški tir kmet Josip Trust iz Desinića, star 35 let. Počakal je, da je prispel splitski brzovlak, potem je pa položil glavo na tračnice. Sprevodnik ga je opazil, pa ni mogel ustaviti vlaka. Trustu je odrezalo glavo in jo vrglo nekaj metrov od trupa. Šele potem se je vlak ustavil.

— **Potrebna bo anketa.** Pri nas so ankete precej redke, a vse kaže, da jih bo treba bolj gojiti, kakor smo jih gojili doslej. Med drugimi bi bila nujno potrebna anketa o tem, kaj je resnica in kaj laž. Pojmi so se nam namreč v tej zadevi tako zmešali, da niti ljudje zdrave pameti ne vedo več, kdo laže in kdo govori resnico. Predlagamo torej javno anketo, ki naj nam pripomore, da si bomo o tem zopet na jasnem.

»VERA«
MODNI ATELJE
Nebotičnik, VI. nadstropje, tel. 24-63
ne dela do 23. avgusta

— **Ruska kapelica pod Vršičem.** V nedeljo 25. t. m. priredi Ruska Matica tradicijonalno romanje k ruski kapelici pod Vršičem. Odhod iz Ljubljane z izletniškim vlakom ob 6., prihod v Kranjsko goro ob 8.27. Ob 11. se bo v kapelici vršil parastos za duše ruskih vojakov, katerih številni grobovi leže raztreseni po tem lepem kraju Slovenije. Ruska Matica vabi k udeležbi tega romanja vse v Sloveniji bivajoče Ruse in svoje jugoslovenske prijatelje.

— **Novi grobovi.** Včeraj je umrla v visoki starosti 86 let ga. Josipina **Čepin**, roj. Marolt, soproga hišnega posestnika in znanega učitelja glasbe in strokovnjaka za citre g. Čepina. Poleg moža žaluje za njo tudi hčerka ga Minka, ki je poročena s prof. Gröbmingom, znanim pevovodjo društva Krakovo-Trnovo. Pokojnica pa zapušča tudi več vnukov in pravnukov. Pogreb blage, dobrodušne gospe bo jutri ob 17. iz hiše žalosti, Cojzova c. 9 na pokopališče k Sv. Križu. — Te dni je Sava pri železniškem predoru med Trbovljami in Hrastnikom naplavila truplo 25letnega mehanika Ladislava **Novotnega** iz Ljubljane, ki je v ponedeljek 12. julija zvečer blizu črnuškega mostu utonil. Utopljenca so prenesli v mrtvašnico pokopališča v Dragi pri Hrastniku in o tem obvestili žalostne roditelje, ki žive v Ljubljani. — V Trbovljah je umrl včeraj g. Martin **Pust**, star 82 let. Pogreb bo jutri ob 15.30. Bodi jim lahka zemlja, težko prizadetim svojcem naše iskreno sožalje!

DR. HEFERLE
specijalist za notranje bolezni,
GLEDALIŠKA UL. 14.
zopet redno ordinira

— **Delo dobe.** Javna borza dela v Ljubljani sprejme takoj 2 elektromonterja za kompresor, pohištvenega mizarja, zidarja za visoke dimnike in kamine, tkalskega mojstra, hlapca, kovača za vzmetno kladivo.

— **Radijska postaja** opozarja svoje naročnike na današnji prenos iz Rima. Izvajana bo od 21. do cca 23.20 Donizettijeva opera »Ljubavni napoj« (Elisire d'amore) s slavnim tenoristom Benjaminom Giglijem v glavni vlogi.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo oblačno, možne krajevne nevihte. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Skopliu 32, v Ljubljani in Mariboru 29, v Zagrebu 27, v Beogradu 26, v Sarajevu 23. Davi je kazal barometer v Ljubljani 762.2, temperatura pa je znašala 17 stopinj.

— **Nesreče in pretep.** 34letnega tovarniškega delavca Andreja Šantlja z Grosupljega je včeraj popoldne podrl na cesti nek kolesar. Šantelj je tako nesrečno padel, da si je zlomil levo ključnico. — 19letni posestnikov sin Peter Burger iz Sp. Brnika pri Vodicah pa je sam padel s kolesa in si tudi nalomil levo ključnico. — Tovarniškega delavca Antona Huteža, stanujočega v Predovičevi ulici 21, je ponoči zgrabil v Horvatovi tovarni v Mostah stroj za desno roko in mu odrezal kazalec. — V bolnico so prepeljali snoči še 41letnega krošnjarja Jandra Krova, rodom iz Livna, ki se je sprl v neki gostilni v Šiški s svojimi tovariši. Ti so združeni planili nanj in ga neusmiljeno pretepli. Poškodovali so ga na glavi in po životu.

— **Vlom na Studencu.** Posestnik France Kozlevčar in njegova mati Marija s Studenca pri D. M. v Polju sta bila oni dan zaposlena zunaj na polju in je ostala hiša brez varuha. To priliko je izrabil drzen tat, ki je vdrl v hišo skozi okno in v hiši vse premetal. Iskal je denar, ki ga je res našel in sicer 700 din, pobral pa je tudi več zlatnine tako, da je Kozlevčar oškodovan za 1400 din.

— **Vino ga je ubilo.** V vasi Čepincu blizu Čakovca je kmet Martin Greguš stavil, da bo za svoj god dva dni in dve noči nepretrgoma pil. Pil je že 36 ur. Ko je pa hotel odliti po novo zalogo vina je komaj vstal od mize, že se je zgrudil. Prijatelji so mislili, da je pijan in položili so ga na posteljo. Ko ga je pa hotela žena pozneje zbuditi, je opazila, da je mrtev.

— **Trije otroci utonili v morju.** Včeraj popoldne se je pripetila pri Dupcu blizu Dubrovnika strašna nesreča. Sinček železniškega čuvaja Vaso Čavar in njegova sestrica Katica ter 9 let starejša Boža Knego so se kopali v morju. Z njimi se je kopala tudi mala Stana Koretič. Vrnila se je sama domov in povedala, da so vsi trije izginili. Nesrečni starši so iskali otroke vso noč, pa jih niso našli. Zjutraj so jih pa našli kmetje vse tri mrtve na obali. Morje je ponoči njihova trupelca naplavilo.

— **Tragedija mlade Francozinje na Plitvičkih jezerih.** Te dni se je odigrala na Plitvičkih jezerih pretresljiva tragedija mlade Francozinje Geanie Viennet, zaročene s sinom znanega grškega politika Politisom. Na povratku iz Dalmacije sta se ustavila zaročenca na Plitvičkih jezerih, kjer je hotel ženin svojo nevesto fotografirati. Naenkrat se je pa trhla brv pod mlado Francozinjo prelomila in Geania je padla v jezero. Zlomila si je hrbtenico. Brž so jo z avtomobilom prepeljali v Zagreb, potem pa s posebnim sanitetnim letalom v Strassbourg. Njen ženin je odletel z drugim letalom za njo. Zdravniki pa nimajo mnogo upanja, da bi ji rešili življenje.

Iz Ljubljane

—lj **Javna varnost na Viču pojema zadnjo čase prav občutno. Morda ni zlepa v policijskem rajonu toliko tatvin kakor v bivši viški občini. Prizadete so pa najbolj Rožna dolina, Glince in Vič. Odkar je prestavila občina policijo v bližino tobačne tovarne, pojema javna varnost še bolj in tudi nočni mir. Zahtevali smo že svoj čas, da se policijska stražnica na Viču pomnoži in da se uvede več nočnih obhodov, da bo privatna lastnina zavarovana. V zadnjem času se množe tatvine poljskih pridelkov in tatovi so tako brez skrbi, da so lahko brez skrbi demontirali celo vodno črpalko in jo odnesli. Policija je zelo zaposlena zlasti pri cestnem redu, če kdo ne vozi po desni strani, če vozi kolesar po razsvetljeni cesti brez luči in če se javni lokali zapirajo o pravem času. Ni čuda, če potem ne preostane časa za preganjanje tatov! Ponoči, zlasti ob sobotah in nedeljah, je takšno razgrajanje po cesti, kakor da so izpustili iz kletke divjake. Preklinjanje v vseh jezikih postaja že neznosno. Razgrajači in tatovi pač dobro vedo za obhode policije in po njenem odhodu lahko počenjajo kar hočejo. Komaj bi bilo, da bi Vičani, ki imajo poleg naloženih visokih mestnih davščin še bolj ogroženo javno varnost, poskrbeli za svojo varnost sami. Da osnujejo »purgergardo« in nastavijo čuvaja z običajno helebardo in leščerbo, ker sicer ne bo tatvin še konec.**

u— **Poset bolgarskih železničarjev.** Danes v torek 20. t. m. pride z dolenjskim vlakom ob 15. v Ljubljano 13 članska bolgarska delegacija, ki se je udeležila kongresa jugoslovenskih nacionalnih železničarjev in brodarjev v Splitu. Delegacijo vodi g. Pintarov, spremlja pa bolgarske goste predsednik oblastnega odbora UJNŽB g. inž. Stanko Roglič. Drage bolgarske goste bodo seveda naši železničarji bratski sprejeli. Vabimo naše narodno občinstvo, da se tudi ono udeleži tega sprejema in pokaže s tem gostom svoja bratska čustva.

—lj **Konec dolgega mezdnega gibanja.** Že septembra, pred 10 meseci so se pleskarski, soboslikarski in pomočniki sorodnih strok začeli potegovati za sklenitev kolektivne pogodbe ter ureditev delovnih razmer, a vse je bilo brez uspeha do prejšnjega tedna. Delodajalci so se upirali skleniti pogodbo tako dolgo, da se je organizacija pomočnikov obrnila za posredovanje na mestno poglavarstvo. V začetku je kazalo, da bo tudi posredovanje brez uspeha, končno pa je vendar prišlo do sporazuma in ob koncu preteklega tedna je bila sklenjena pogodba med 67 podjetji in okrog 200 pomočniki. Ta kolektivna pogodba je prva v tej stroki pri nas. Delovni pogoji so z novo pogodbo zadovoljivo urejeni in z novo mezdno tarifo so se zvišale zlasti mezde mlajših pomočnikov. Pogodba velja od 15. t. m.

—lj **Največ kopalcev v Gradaščici.** Najtoplejša voda poleg Malega grabna, ki ga pa regulirajo, je v neposredni okolici mesta Gradaščica. Zato so njeni bregovi tudi polni kopalcev. Največ kopalcev hodi h Gradaščici v Bokalce, kjer je voda izredno čista in prikladna za kopanje. Kopanje ob Gradaščici pa tudi nič ne stane, kar je v naših časih seveda tudi vredno uvaževanja. Ob jezu, kjer je dovolj prostora na travniku ali na pesku, se zbirajo cele trume kopalcev, iz mesta in iz viškega predmestja. Nekatere družine tabore ob vodi kar po več dni. Kopalci se seve zbirajo tudi ob Savi in na Ljubljanici, vendar tam letos ni tako živo, ker pač ni prave vročine.

—lj **Ne dajo miru.** Stanovalci hiš v Beethovnovi ulici in na vogalih Aleksandrove ceste so se obrnili na mestno poglavarstvo in na policijo s prošnjo, naj jih zaščitijo pred pretiranim ropotom motornih koles in drugih motornih vozil, ne samo podnevi in to ob vsaki uri, marveč tudi ponoči, ko se najraje na teh vogalih zbirajo brezobzirni preizkuševalci svojih motorjev. Stanovalci teh hiš sploh ne pridejo do mirnega spanja, najbolj pa trpe bolniki, ki jim gre pretiran in nepotreben ropot še bolj na živce, nego zdravim ljudem.

—lj **Krajevna organizacija JNS za Mestni trg** ima svoj letni občni zbor v petek, 23. t. m. ob 20. uri v restavracijskih prostorih pri Sokolu, I. nadstropje. Vabljeni vsi somišljeniki.

—lj **Ameriški simfonični orkester** je zaključil začetkom t. m. svojo turnejo po Švici, kjer je igral v Bernu in Cürichu isti program kakor ga bo izvajal orkester v Ljubljani. »Neue Züricher Nachrichten« pravi, da je nastopil izredno simpatičen orkester dijakov, ki ima izvrstne godbenike in posebno pri prvih pultih najboljše soliste, med katerimi se najbolj odlikujejo flavtist, klarinetist in solosaksofonist. Trobila so izredno svetla, zbor mnogoštevilnih lesnih instrumentov pa podkrepljujejo saksofonisti in fagotisti. Koncert, ki se je vršil v izrednem času, je nudil tudi izreden užitek, posebno takrat, ko so igrali dela ameriških skladateljev. Koncert vodi kapelnik Lesinski, ki je izvežbal svoj orkester do take popolnosti, da ga zavidajo celo v Ameriki. Ta koncert bo v sredo 21. t. m. ob 20. uri v veliki filharmonični dvorani. Predprodaja vstopnic v knjigarni Gl. Matice.

—lj **Ogled industrije umetnega kamna »Alpeko«** v Ljubljani, Tyrševa cesta 48, priredi Združenje jugoslovenskih inženjerjev in arhitektov, sekcija Ljubljana v četrtek 22. t. m. popoldne. Sestanek ob 16. uri pred vhodom v tovarno. Vabljeni člani in gostje.

—lj **Navihan berač.** Snoči je stopil v neko gostilno v mestu berač srednjih let z obvezano roko. Ko so ga gostje vprašali, kaj mu je, so kmalu spoznali, da je mož vinjen, kajti jezik se mu je pošteno zapletal. Pripovedoval je, da mu je stroj razmesaril vso roko. Gostje pa mu niso verjeli in so ga slednjič pozvali, naj rano pokaže. »Pa bom«, se je odrezal berač in res pričel počasi in previdno odvijati obvezo. Naenkrat pa je nehal, rekoč: »Saj ne boste preneslili« Kar pokaži, so mu prigovarjali. Berač je pa roko brž zopet obvezal in jo popihal iz gostilne. Eden izmed gostov je odhitel za njim in ga na ulici izročil stražniku, ki ga je odpeljal na policijo. Tam pa so ugotovili, da Miha K., ki je doma iz okolice mesta, sploh nima poškodovane roke in si jo je obvezal le, da je lažje beračil.

—lj **Kopalne obleke, Karničnik, Nebotičnik.**

Iz Maribora

— **Rezervnim častnikom.** Vsi v Mariboru stanujoči rezervni častniki, ki so prejeli uniformo od države, oziroma Združenja rezervnih častnikov, se pozivajo, da se zaradi uniforme javijo naborni komisiji poveljstva mariborskega vojaškega okrožja v Gambrinovi dvorani dne 24. t. m. ob 10. uri dopoldne.

— **Vojni minister v Rogaški Slatini.** V nedeljo je prispel v Rogaško Slatino naš vojni minister general Marić s svojim spremstvom. Vojni minister ostane v Rogaški Slatini na oddihu okoli 14 dni.

— **Vesti s policije.** Včeraj je nastopil letni dopust šef tukajšnje kriminalne policije g. višji nadzornik Cajnko. Za časa njegove odsotnosti bo opravljal njegove posle daktiloskop g. Grobin.

— **Ljubezenska zadeva odkrila tihotapsko afero.** K orožnikom v Selnici ob Dravi je prišla posestnikova hčerka Marija Z. in povedala, da se je ljubezen njenega zaročenca Josip P. ohladila, ključ temu da mu je dala 10.000 dinarjev od svoje dote. Iz maščevalnosti je izpovedala, da je služila Josipu za orodje pri tihotapstvu. Ko so se orožniki pozanimali za njuno preteklost, so ugotovili, da sta oba strastna tihotapca in je bila užaljena Marija že 10 krat kaznovana zaradi tihotapstva. Pri hišni preiskavi na zaročenčevem domu so našli mnogo tihotapskega blaga.

— **Ameriški godbeniki v Mariboru.** Včeraj popoldne so v Mariboru zbujali mnogo pozornosti trije veliki krasni avtobusi z napisi Severno ameriških združenih držav. Skozi naše mesto so potovali namreč ameriški simfoniki, ki bodo koncertirali v Ljubljani in drugih večjih mestih Jugoslavije. Američani so si ogledali Maribor in njegovo lepo okolico ter so bili vidno vzhičeni nad pokrajinskimi lepotami štajerskega Merana.

— **Gramoz zasul delavca.** V Selnici ob Dravi se je pripetila zelo huda nesreča in le izredno srečnemu naključju je pripisati, da ni končala s smrtjo 30letnega delavca Ivana Poglovnika. Imenovani je v gramozni jami kopal gramoz. Zaradi dežja se je nanj vsul plaz kamenja in ga pokopal. Ljudje, ki so delavcu priskočili na pomoč, so videli, da si je Poglovnik zlomil desno nogo pod kolenom tako, da je izstopila kost. Prepeljan je bil v bolnico.

— **Huda prometna nesreča v Hočah.** Preteklo nedeljo zvečer se je pripetila v Hočah huda prometna nesreča. Na motorju sta se peljala z izleta 27letni ključavničar Adolf Smeh z Radvanjske ceste in njegova 18 letna prijateljica Marija Ratuša. Ko sta se vozila proti Mariboru, se je hotel med Hočami in Bohovo Smeh izogniti nekemu vozniku. Pri tem je tako nesrečno zavozil v obcestni jarek, da sta oba padla z vozila in obležala z nevarnimi poškodbami nezavestna. Na pomoč so poklicali mariborske reševalce, ki so poškodovanca prepeljali v bolnico. Zdravniki so ugotovili, da je stanje mladenke zelo resno, ker je zadobila poleg ran na glavi še pretres možganov.

— **Nočna borba z vlomilci.** V noči na ponedeljek so neznani vlomilci vdrli v stanovanje železniškega uradnika Franca Požgaja v Mejni ulici 31 ter pokradli mnogo oblek. Takoj nato so isti storilci s pomočjo lestve vdrli v stanovanje Miroslava Pirša v isti ulici in ukradli Angeli Fišer dve uri ter nekaj denarja. Prav takrat je šel mimo hiše lesni trgovec Milan Renčelj, ki stanuje v isti ulici. Ker je videl sumljivo luč električne svetiljke v sobi Fišerjeve, je pričel klicati ljudi. Tedaj je pritekel k njemu neznanec in začel metati vanj kamenje, ki ga je lažje ranilo. Renčelj je potegnil samokres in oddal tri strele. V tem trenutku je skočil skozi okno drugi vlomilec in izginil v noč. Policija je uvedla strogo preiskavo.

SPORT

— **Pred odhodom naših plavačev v Trst.** Jutri ob 8. zjutraj se odpeljejo plavači SK Ilirije v Trst, kjer nastopijo zvečer v revanžni plavalni tekmi proti Triestini. Ilirija gre okrnjena na pot, saj ostane doma glavni steber ekipe, Draško Wilfan, ki ga bo pogrešala zlasti za štafeto 4 x 200 in za hrbtno plavanje. Namesto Draška bo vskočil v štafeto Cerer, a v hrbtnem plavanju nam je vseeno prvo mesto zagotovljeno, saj je bil Schell pri dvoboju s Triestino v Ljubljani celo prvi s časom 1:19.8, najboljši Italijan Marchio pa s 1:24 tretji. Tudi za štafeto se nam ni treba bati, pač pa bo zelo manjkal Wilfan v waterpolu. Upamo, da bo Ilirija opravičila svoj sloves najboljšega plavalnega kluba v turnirju za Jadranski pokal. Z Ilirijo odpotujejo v dveh avtobusih tudi vneti prijatelji in »drukarji«, več pristašev zelenobelih pa odpotuje z avtomobili in motocikli. Izlet z avtobusi v Trst je organiziral »Putnik«, ki še sprejema prijave.

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.— davek posebej

Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko. — Popustov za male oglase ne priznamo.

SLUŽBE
Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

MLADO DEKLE
z znanjem slov., nemškega in srbohrv. jezika, strojepisja išče službo v pisarni ali kot pomoč v trgovini. Gre tudi k otrokom. Pismene ponudbe na upravo »Slov. Naroda« pod »Vestno dekle«. 376-a

RAZNO
Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

50 PAR ENTLANJE
ažuriranje, vezenje zaves, perila, monogramov, gumbnic. Velika zaloga perja po 6.75 Din »Julijana«, Gosposvetska 12.

NOVOST ZA DAME!
Trajno ondulacijo izvršujemo na najnovejšem ter na najlažjem aparatu, kar jih je do danes naredila moderna tehnika. Uspeh za vsake lase garantiramo. Prepričajte se in boste presenečeni. Frizerski salon »RAKAR«. Prešernova ulica 9, dvorišče, nasproti slaščičarne Košak.

KLIŠEJE
ENO IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

POUK
Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

STROJEPISNI POUK
Večerni tečaj za začetnike in izvežbance. Vpisovanje dnevno od 6. do pol 8. ure zvečer. — Učna ura 2 Din. Christofov učni zavod. Domobranska cesta 15. 1325

STANOVANJA
Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 8 Din

OPREMLJENO SOBO
z vso oskrbo oddam za julij, eni ali dvema osebama. Poizve se: Stari trg 28-III, Šturm. 1512

†

Sorodnikom, prijateljem in znancem sporočamo tužno vest, da nam je po dolgi in mučni bolezni umrla naša ljubljena soproga, mamica, stara mamica in prababica odn. sestra in teta, gospa

Josipina ČEPIN roj. Marolt

v 86. letu starosti, previdena s sv. zakramenti.

Nepozabno rajnico spremimo k večnemu počitku v sredo 21. julija ob 5. uri pop. iz hiše žalosti, na Cojzovi cesti 9, k Sv. Križu.

LJUBLJANA, dne 19. julija 1937.

Žalujoče rodbine:

ČEPIN, GRÖBMING, MODIC, KOVAČIČ, MAROLT

†

Poslovil se je od nas v starosti 82 let naš ljubljeni soprog, oče, brat, stric in stari oče, gospod

MARTIN PUST — SPANC

Na poslednji poti ga spremimo v Trbovljah iz hiše žalosti v sredo 21. julija ob pol 16. uri na pokopališče v Trbovljah.

Trbovlje, dne 20. julija 1937.

Žalujoča soproga, otroci in ostalo sorodstvo.

†

Javljamo tužno vest, da je nenadoma preminul dne 12. VII. 1937 naš ljubi sin, brat in nečak

LADISLAV NOVOTNY
šofer

Pogreb dragega pokojnika se vrši 20. VII. v Hrastniku ob 4. uri popoldne.

LJUBLJANA, dne 20. julija 1937.

ŽALUJOČI OSTALI.

OBIŠČITE
VI. MARIBORSKI TEDEN
od 31. julija do 8. avgusta 1937.
(50% popusta na železnicah od 29. julija do 10. avgusta 1937.)
VELIKA GOSPODARSKA IN KULTURNA REVIJA!
Industrija — Tekstil — Obrt — Trgovina — Kmetijska razstava — Prva fitopatološka razstava — Pokušnja vin — Zgodovina — Umetnost — Grafična razstava — Tujski promet — Modna revija — Akvaristična — Kuncerejska — Golobarska razstava — Razstava malih živali — Kongresi — Koncerti — Gledališke predstave na prostem — Sport — — Veseličnl park na razstavišču. —
Mariborski otok, najlepše kopališče v Jugoslaviji, zeleno, romantično Pohorje, gostoljubni, lepi Maribor VAS VABIJO!

Čarovnice še niso izumrle

Mož ne more več skočiti čez zakonski plot, če obleče zaklete spodnje hlače

Škocijan pri Turjaku, 18. julija

Lepa Dolenjska živi še marsikje patrijarhalno življenje. Zato se ne smete čuditi, da na Dolenjskem še niso izumrle čarovnice. Prav za prav je zdaj za nje velika konjuktura, kajti nihče jih ne sežiga, marsikdo»jih pa potrebuje. — Čarovništvo je pa tudi dobičkanosno in doslej še ni bilo obdavčeno, kakor pač ne marsikateri dobičkanosni posel.

Tudi v okolici Turjaka imamo podjetno čarovnico, ki si »pošteno« služi kruh s čaranjem in ki ji podjetje lepo prospeva. Nekaj časa smo se čudili, od kod pada zlati blagoslov v čarovničino hišo. Čarovnica ima sicer lepo posestvo, — toda dandanes na marsikaterem lepem posestvu ljudje stradajo. Naša znanka je pa živela kakor ptiček na veji. Nedavno se je odkrilo, od kod izvira njeno blagostanje.

V naši vasi živi dekle, ki ji ni mogel pomagati noben zdravnik; že dolgo boleha. Zdaj se je pa izkazalo, da bo dekle ozdravelo, kajti pomagale ji bodo čarovnije. Dekle je povabilo kmetico k sebi, odnosno čarovnica se je povabila sama. Kmetica je prišla opremljena ter založena z vsemi čari. Obred je bil zelo slovesen. Medtem, ko je čarala pred razpelom in prižganimi svečami, so morali zapustiti hišo vsi nepoklicani. Čarovnica je odprla debelo črno knjigo in nekaj slovesno mrmrala. Dekletu je prepovedala sprejemati tri dni potem obiske, kar nedvomno ni bilo brez pomena, saj je znano, da človek najraje izblebeta kakšno skrivnost, ko je še pod njenim vplivom. Toda dekle je moralo sprejemati obiske, ker si s šivanjem služi kruh in tako je prišlo kmalu na dan, kako imenitno zna čarati naša vaška čarovnica.

Ko je pri neki priliki kmetica zopet čarala pri šivilji, so vaški fantje vprizorili malo komedijo pod hiš. okni. Bilo je ponoči in fantje so tekali s prižganimi baklami okrog hiše. Marsikdo se je zaradi tega silno prestrašil. Lahkoverni ljudje so mislili, da je kmetica priklicala »copernice«, ki so plesale okrog hiše, ko je ona čarala.

Kmalu smo tudi zvedeli, da se naša čarovnica udejstvuje še v mnogih drugih panogah čarovništva. Zna tudi zdraviti živino, seveda, če ji plačate. Marsikaterega kmeta je pošteno oskubila. Za zdravljenje živine je seveda drugačen obred kakor za ljudi. Kmetica ukaže razbeliti peč, nakar v njo vrže vse verige od vozov in vprege. Nekateri kmetje so prišli tako ob drage verige, ki so se pokvarile v razbeljeni peči.

Razen tega zna kmetica pomagati tudi v nesrečnih zakonih. To je pač najbolj zanimiva panoga čarovništva. Morda se boste še kaj naučili, če vam povemo, kako je s čari in zaklinjanjem vračati može na pot zakonske zvestobe. Nesrečni ženici čarovnica ukaže, naj ji prinese moževe spodnje hlače. Ne vemo, ali jih mora oprati, in ne sploh kakšne. Menda so najbolj uporabne raztrgane. Ko čarovnica pride do hlač, jih blagoslovi v posebnem obredu ter jih vrne lahkoverni nesrečnici. Baje poslej mož ne more več skočiti čez zakonski plot, čim si obleče zaklete hlače. To zdravilo zoper zakonske bolezni in bolečine bi kazalo uporabiti tudi pri vas v Ljubljani, kjer imate toliko nesrečnih zakonov.

Sicer nas pa lahko obiščete, če imate kaj denarja za čare, kajti brez denarja ni na svetu nobene »coprnije«.

Gozdovniki pod Martuljkom

Kako žive in kaj delajo v naročju prelepe narave naši gozdovniki

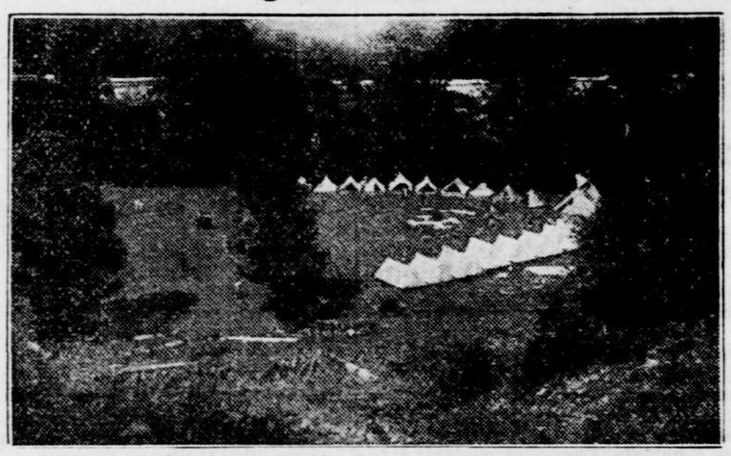

Gozd, 16. julija.

Leta 1928 je prvič zagorel pod Martuljkom gozdovniški ogenj. Rod Vzhajajočega sonca iz Ljubljane si je z brati rodu Deroče reke iz Ptuja razpel tistikrat svoje vigvame — bele domove na slikoviti jasi, obdani z mešanim gozdom in Savo Dolinko na eni strani. Skoraj popoln mir vlada leto in dan tu, le šum Save, šelest listja in popevke ptičev se prelivajo skozi pisano dobravo. Iz jase je lep razgled na Srednji vrh. Če pa stopiš nekoliko niže na savski prod, se odpre očem vsa Martuljkova skupina na južni strani ozke doline. Proti iztoku pa se vidita Stol in Storžič.

10. julija tistega leta je zapel čuvar ognja svojo pesem in tedaj je vzplapolal ogenj štirih plamenov, ki jih imenujemo močan duh, lepo selo, resnicoljubno mišljenje in udejstvovanje iz ljubezni. V tistem trenutku se je posvetil ta kraj in vsa njegova okolica gozdovniški ideji.

Lepe in nepozabne spomine smo odnesli takrat iz taborenja in obljubili smo si, da se še povrnemo v varstvo našega Martuljka. Pred devetimi leti je bil isti še popolnoma neoblizan od popačene in utrudljive civilizacije. Na žalost sedaj ni več tako, ker v vas Gozd prihaja vedno več meščanskih letoviščarjev, ki s svojo pretirano eleganco in nobleso ter s prozornim razkošjem, kvarijo čut naravnosti, skromnosti, ki sta do nedavnega prebivali tod in ki namenoma povzročajo nasprotje med njimi ter sinom uboge gmajne. Toda Martuljkove gore in gozdovi so naši, tja le redko zaide meščanska družba. Kdor pa izmed teh ni »slep«, postane naš in priroda s svojimi zakoni ter s svojo dialektiko mu je stalna učiteljica, ki mu pomaga graditi svetovni nazor. Duh človekov se v prirodi bistri in raste, v taboru si vsak pridobi zmisel za skupnost in vzajemnost in v gorah še posebno za tovarištvo. Kdor je napreden ve, da v teh vzorih raste nov človek in po njemu družba, ki bo pravičnejša in boljša od sedanje, družba, ki bo omogočala vsakomur iti po oddih v naravo, po zdravje iz zaenkrat še zaprašenih mest in kristalizirati svoj značaj.

»S prirodo k novemu človeku« je naše geslo in to nas je pripeljalo tudi letos na tabor, katerega smo si postavili na kraju kot pred devetimi leti. (Mimogrede povedano, taborimo gozdovniki tu že petič.) Rod Severnih vigvamov iz Maribora je zbral pod svoj totem lepo število taborečih (50—60). Ljubljanski rod Vzhajajočega sonca pa zaradi slabega vodstva in še radi večjega vzroka, zaradi socialnih prilik članstva ni mogel prirediti lastnega tabora. Oni, ki so si želeli taborenja in katerim je bilo to dano, so prisedli k ognju, ki ga je zažgal ognjar iz rodu Severnih vigvamov — Veliki ogenj.

V vas Gozd smo prispeli 5. t. m. zvečer. Prenočili smo v domu Robiča. Ob 5. zjutraj prihodnjega dne pa smo šli na kraj taborišča in pričeli takoj postavljati ženski tabor, ki je nekoliko bliže vasi kot moški. Svoje čase smo taborili vsi v enem taboru, sedaj pa je oblast prepovedala skupna taborišča. To je seveda v nasprotju z mnenjem sodobnih pedagogov, ki stalno poudarjajo skupno vzgojo obeh spolov (koedukacija). Tam, koder se mladina skupno vzgaja, so se pokazali sijajni dokazi upravičenosti zahtev modernih pedagogov, načaji se izbrusijo in fant ter dekle ugodno vplivata na medsebojni duševni razvoj. Le v takem sožitju se moreta smatrati za enakovredna človeka.

Dopoldne je bil postavljen ženski tabor, popoldne in še prihodnji dan pa smo postavili moškega. Naš taborni arhitekt — inženir Zdenek S. pa nam je sezidal v dveh dneh sijajno kuhinjo, kakršne še ni imel noben tabor v Sloveniji. Sezidana je iz opeke in ima tri odprtine za tri različne velikosti kotlov. Kuhinja izvrstno funkcionira. Od početka pa je imela majhno napako. Postavili so ji namreč tesen dimnik, ki se je v nedeljo pri kuhanju goljaža, makaronov in češpljevega kompota vžgal. Taborna [illegible]ža je imela ob tej priliki prvič [illegible] obstoja nekoliko posla. Goreči dimnik so podrli in nato sezidali pod vodstvom dičnega arhitekta-inženirja novega iz opeke, ki bo varen pred ognjem in tudi pred potresom, kakor pravi Zdenek. Kuhinja je v oskrbi obeh spolov. Sploh smo čez dan stalno pomešani, s čemer zadostimo koedukaciji in s tem namenu tabora, ki ima v osnovi vzgojen pomen. V taboru smo navezani drug na drugega, se s tem medsebojno spoznavamo, pomagamo, vse posle, ki jih ni malo, opravljamo sami, pod demokratičnim vodstvom tabornega sveta, kateremu načeluje mariborski glavar Beli lisjak. Nadalje se vadimo v ekonomiji, se vzgajamo v neprisiljeni disciplini itd. Dela je v taboru mnogo in ker okušamo vzajemno njegove sadove, ga spoštujemo in v nas raste vera, da le delo osvoboja človeka in človeštvo. Gozdovnik ne dela razlike med duševnim in telesnim delom; oba smatra za nujni vzrok razvoja k popolnejšemu človeštvu. Zaničuje pa tako zvane »zabušante« — delamržneže v tabornem in javnem življenju, to je one, ki žive od dela drugih.

Delo pa ni edini ideal, ki diči pravega gozdovnika. On je tudi miroljuben in pacifistično nastrojen in je za najtesnejše sodelovanje vseh narodov na polju kulture in gospodarstva. Gozdovnik je pa tudi borben proti krivicam, ki se gode nad posamezniki in vsem narodom. Gozdovnik vidi v vsakem človeku (razen delamržnežu) sebi enakopravno bitje, zato se bori za njegovo izboljšanje. Poleg tega hoče biti stražar pred tem, kar uničuje narodovo kulturo, pravico in zdravo civilizacijo.

Prvi in drugi dan našega taborenja je bilo lepo vreme, potem pa so se pripodili oblaki preko Špika in dva dni je deževalo. Moti pa se tisti, kdor misli, da je dolgčas v času dežja. Nikakor! Dežurna družina ima kljub temu zaposlenje, ostali pa se spravijo v posamezne šotore in iz teh se vedno čuje ali debata, nadalje petje, šale, ali pa kdo čita razne odlomke itd. Ko pa je posijalo zopet sonce, smo pričeli s sportom, izleti, slikanjem, fotografiranjem i. dr.

V času, ko to pišem, se razgrinja mrak nad našim domovanjem. Tabor je prešel v tišino, le sem pa tja čuješ kak razgovor in stopinje po mehki travi. Ljudje se pričnó zbirati ob svetem tabornem ognju, kjer se bo vršil večerni zbor. To je najtežje pričakovani čas. Večeri ob ognju so nepozabni za vsakogar. V sistematičnem redu se vrše razne recitacije, govori, petje, šaljivi nastopi itd. Tudi godba se oglasi, da je spored polnovreden. Na prvem večeru smo bili navdušeni nad venčkom narodnih slovenskih, nad rusko pesmijo: »Ej uhnem« in češko narodno: »Teče voda«, ki jo je zapela sestra Dragica. Obilo zabave imamo tudi z dnevno kroniko v pesniški obliki, kateri pravimo »banda«. Naj navedem tri. »Smrdokavre naša dika — amen, konec, črta, pika. Bodeča neža je fejst punca, kar se jih po tabor' gunca. Jelka brke kritizira — Peš-Endaš si jih razira.

Nekaj pa je, kar nam manjka in to je predavanja iz življenja, natečaji za točke, razlaga taborne ustave, pravilnika itd. Prav tako se pogreša tabornih krojev. Toda, kar ni pa še bo, v tem upanju se bomo podali na delo, da se drugo leto zopet v »pomnoženi izdaji« snidemo.

P.-E...š.

Trd oreh

Angleška in ameriška sodišča so bila postavljena oni dan pred težak problem. V Angliji je moralo sodišče odločiti o usodi potujočega trgovca, ki je ponujal dijakom ob odhodu iz šole za kose obleke lepe zlate ribice. V Angliji imajo namreč zakon, ki prepoveduje ponujati otrokom karkoli v zameno za igrače. Toda nastalo je vprašanje, ali so zlate ribice tudi igrače. Sodnik je poklical mnogo izvedencev, nazadnje se je pa moral zateči k slovarju, kjer je našel definicijo: Igrača je stvar, ki se z njo zabavamo. Zato je razsodil, da morajo zlate ribice v bodoče veljati za igrače.

V Bostonu je pa šlo za sporno vprašanje, v katero poglavje carinske tarife spadajo dresirane bolhe slavnega Cristovega cirkusa, ki je bil prispel v Ameriko. Najprej so mislili, da bi lahko bolhe uvrstili med artiste. Ker se je pa sodnikom vendarle zdelo to smešno, so jih uvrstili med domače živali. Oddelek poznavalcev mrčesa pri poljedelskem ministrstvu v Washingtonu je pa nastopil proti tej definiciji in dokazoval, da bolhe niso koristne živali. Končno jih je sodišče uvrstilo med divje živali in kljub vsemu Cristovemu prizadevanju v svojem stališču noče popustiti.

Sloviti demanti na pariški razstavi

Pariz se je moral v trgovini z demanti umakniti Antverpnu in Amsterdamu

Na pariški razstavi so otvorili oni dan v palači ženske umetnosti tudi oddelek demantov in njihove obdelave. To priliko je porabil francoski tisk, da je zabeležil vrsto zanimivih podatkov o obdelavi demantov in o pojemajočem pomenu Pariza v trgovini z demanti, ki se je prenesla v Antverpen in Amsterdam. Francoski listi omenjajo tudi kratko, toda tem zanimivejšo zgodbo nekaterih slovečih draguljev. Zdaj je v Parizu zaposlenih z brušenjem demantov samo še 60 delavcev, dočim jih je bilo prej 2000 z rezanjem pa 400, dočim jih je na razpolago 3.000. Razen tehničnega oddelka sta na razstavi tudi umetniški in zgodovinski in v tem oddelku vidimo vse svetovno znane dragulje, ki so posegali bolj ali manj v življenje znamenitih mož in žena.

Tako je bil najden demant »Regent« blizu Malacce v kraljevini Golgontski, težak 136 karatov. Ta dragulj ima za seboj zanimivo zgodovino. Pričenja se s Thomasom Tittom in gre skozi mnoge dramatične trenutke. Dragulj je bil prodan končno za 312.500 frankov. Leta 1717 ga je kupil regent Filip Orleanski za 3,125.000 frankov za bodočega francoskega kralja Ludvika XV., ki ga je dal vdelati v kraljevsko krono, kjer je ostal do leta 1772. Takrat so cenili ta dragulj na 12,000.000 frankov. Med francosko revolucijo je izginil in pozneje so ga našli blizu Champs Elysees. Potem je prišel v Amsterdam, zastavljen je bil v neki banki, končno je pa postal narodna last in svojo pot je zaključil v muzeju v Louvru.

Sloviti »Koh-i-nor« je last angleške krone. Tehta 103⅜ karata in kraljica Elizabeta ga je imela v svoji kroni. Veliki »Mogul« je krasen dragulj, težak 279 in pol karata. Našli so ga na istem ozemlju, kakor demant »Regent« in sicer že leta 1550. Nebrušen je tehtal 780 in pol karata in zdaj je last vladarja Irana. »Južna Zvezda« je velik demant, težak 250 karatov, brušen pa 125. Našli so ga v Braziliji. Ta demant je nekoliko rdečkast. Dragulj posebne vrste je demant »Šah«, ki ga je perzijski princ poklonil nekoč ruski kroni. Tehta sicer samo 95 karatov, njegova posebnost je pa v tem, da je brušen samo na eni strani, na drugi strani je pa ostal tak, kakor je bil, ko so ga našli.

Dobro znana je zgodovina demanta »Orlov«, ki tehta 194 karatov in se je lesketal prej na žezlu ruske carice. Izvira iz Indije in kupila ga je carica Katarina II. od nekega grškega trgovca za 2,600.000 frankov in letni dohodek 100.000 frankov. »Orlov« je bil prvotno eno oko kipa v slavnem brahmanskem svetišču. Tam ga je ukradel nek francoski grenadir, ki je bil dezertiral v Indiji in prodal ga je nekemu kapitanu za 30.000 frankov. Največji dragulj, kar so jih našli v naši dobi, je pa demant »Cullinan«. Našli so ga v Transvalu in tehtal je nebrušen 3024 karatov. Transvalska vlada ga je podarila angleškemu kralju Edvardu VII. Obrusili so ga leta 1908 in razpadel je na več kamnov istega imena v skupni čisti teži 968 karatov. Zdaj krase ti dragulji angleške kronanske dragocenosti.

Drug zanimiv dragulj je »Jubilee«, demant tudi tranvalskega izvora, ki je vzbujal pozornost na svetovni razstavi v Parizu l. 1900. Brušen je tako brezhibno, da ga lahko postavimo na konico, pa ostane v ravnotežju. Na razstavi v Parizu vidimo še demante »Pigott«, »Polarno zvezdo«, »Steward«, »Eugenio« in bivši okras francoske krone »Sancy«. Vsak izmed teh draguljev ima za seboj burno preteklost, prepojeno s krvjo in romantiko.

Toscanini in oxfordska univerza

Arturo Toscanini je dirigiral v Londonu festival orkestra angleškega radija. To priliko je hotela porabiti oxfordska univerza, da bi izkazala mojstru kakor nekoč Haydnu in za njim tolikim glavnim glasbenikom svojo najvišjo počastitev s podelitvijo častnega doktorata glasbe. Toda skromni Toscanini, ki naravnost beži pred ploskanjem in organično sovraži vsako oficijelnost in vse časti, je dejal, da bi raje dirigiral ob vročem poletnem popoldnevu Beethovna ali Brahmsa, kakor da bi deset minut poslušal v zgodovinski slavnostni dvorani latinske slavospeve o sebi. Izjavil je, da bi bila zanj najlepša počastitev, če bi univerza vsaj enkrat pozorno poslušala njegovo muziciranje.

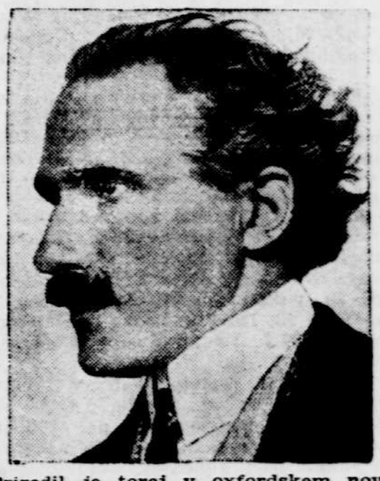

Priredil je torej v oxfordskem novem gledališču koncert, na katerem je umetniško razložil načela svojega tolmačenja glasbe in pokazal, kako prodreti do njenih skrivnosti. Na sporedu so bile Rossinijeva, Beethovnova in Brahmsova skladba. Ta koncert, najvišja mojstrova počastitev slavne oxfordske univerze, pa ni bilo samo umetniško darilo slavnega dirigenta tistim, ki so ga hoteli počastiti, temveč je bilo tudi lepo mojstrovo dejanje skromnosti in človekoljubja. Toscanini je namreč poklonil čisti dobiček podpornemu skladu oxfordske univerze.

NEVARNE ULICE

Kmet: Te vaše ulice so človeku naravnost nevarne.

Meščan: Da, — na vsakem vogalu srečaš upnika.

Samo še en bivši prezident

18. junija je umrl bivši francoski prezident Gaston Doumergue. Po njegovi smrti

je ostal živ samo še en bivši francoski prezident in sicer senator Aleksander Millerand. Izvoljen je bil leta 1921 po nesrečnem prezidentu Deschanelu, ki je kmalu po svoji izvolitvi zblaznel in umrl. Ko je pa leta 1924 pri parlamentarnih volitvah odnesla levica nepričakovano visoko zmago, je začela proti Milleradu ostro kampanjo, ker je bil eksponent desnice in prisilila ga je k odstopu.

Za njim je bil izvoljen nedavno umrli Gaston Doumergue. Ta okolnost je pomembna v toliko, ker povabilo k svečanemu aktu izročanja prezidentskih poslov novo izvoljenemu prezidentu po stari navadi vse bivše prezidente kolikor jih še živi. Sedanji prezident francoske republike Albert Lebrun je bil izvoljen 10. maja 1932 in njegova funkcijska doba poteče leta 1939.

NEDELJSKI LOVEC

— Komaj sem stopil v gozd, že je ležal pred menoj mrtev zajec.

— Beži no, kaj mu je pa bilo, da je poginil?

Dobro mu je povedal

Nekdo prinese grafologu pismo in ga prosi, naj mu pove, kakšen je piščev značaj. Grafolog pravi: Pisec tega pisma ima mnogo potrpežljivosti, obzirnosti in razumevanja.

— To ste pa imenitno pogodili. To pismo je namreč pisal moj bodoči krojač.

Andre Armandy: 42

Princesa Symianova

Roman

— Morda je pa imela pravico skeptično presojati to čuvstvo. Ali bi mogla zvedeti, zakaj ste jo nehali ljubiti?

— Ker se je omožila...

Zdrznila se je. Težko zadrževan nemir je kazal na daljno nevihto v njenih besedah.

— Zares? In to ji očitate?

— Ničesar ji ne očitam.

— Ne, toda oropati jo hočete tiste ljubezni, o kateri je imela morda za kaj dvomiti in potem, morda vam ni znano, da se pri nas....

— Dejali ste »pri nas«, pa še tajite, da ste Rusinja?

Zamahnila je z roko.

— Kakor hočete! Kaj zato! Vi ne veste, da se je lahko v Rusiji sklenila zakonska zveza na izrecno carjevo povelje.

— Ne. Vse mi je znano.

— Ah, tudi to veste? Zakaj ji torej zamerite, da se je omožila?

Čeprav je še vedno nosila masko, se je zdelo, da se ne zmeni več za svoj incognito. In ker Robert ni odgovoril, je nadaljevala vsa v ognju:

— Morda ji pa očitate to, da je bila revolucionarka?

— Ne morem pozabiti, da je malo manjkalo, da moja domovina ni propadla pod pritiskom množic, ki jih je oprostila ta revolucija.

Drhteč od zaničevanja je planila pokonci.

— Revolucionarji — ti z velikaštvom obsedeni mesarji? Mislila sem, da ima vaš jezik večje bogastvo izrazov za opredelitev takih razlik. Revolucionarji, pravi revolucionarji to so tisti, ki so hoteli imeti Rusijo svobodno in veliko po zgledu vaše Francije. Bodite tako prijazni in ne zamenjavajte jih s tistimi, ki so jo nadomestili z režimom osovražene tiranije, da je slabša kakor je bila prej.

Ogorčeno se je zasmejala.

— Revolucionarji! Ta peščica krvoločnih pustolovcev, ki so pripravljeni na vse, da bi mogli ribariti v kalnem, sanjali o zločinu zasužnjenja Rusije, prav tako, kakor se tvega napad na banko in ki se sami presenečeni nad svojim uspehom niso zavedali svoje sile, dokler niso videli pred seboj onemoglega ljudstva in brezbrižnosti drugih narodov.

— Brezbrižnosti? Ne — izčrpanosti. Mi, Francozi, mi smo se borili, gospa, zase in za vas, ko vas že več ni bilo.

— To bi bili lahko poskusili tudi drugi, manj izčrpani. Pet tisoč s krepelci oboroženih mož bi bilo v začetku zadostovalo, da bi bili razgnali to peščico morilcev, ki so črpali svoj pogum samo iz strahopetnosti svojih žrtev.

— Treba bi jih bilo imeti, teh pet tisoč mož.

— Tisti, ki so jih imeli, niso niti s prstom ganili. In še več: komedijant, ki jih je vodil, prej trgovec nego minister, je uveljavil »pravice« zatiralcev, ko jih je priznal za gospodarje Rusije in vsilil svoj zgled drugim. In posledice? Stodvajsetmilijonski narod zasužnjen, njegov cvet iztrebljen, oni ki so vse to preživeli, pa gladni. To — da rabim besede vašega Taleyranda — je bilo več, nego zločin, to je bila napaka. Če gori sosedova hiša, ni nikoli preveč prostovoljnih pomočnikov, če nočemo, da pogori vse mesto. Taka sebičnost se maščuje pozneje, maščuje se grozno.

Vsa iz sebe je zadrhtela. Tedaj jo je pa Robert, ki ves čas ni odvrnil od nje pogleda, nenadoma prijel za zapestje. Še predno mu je mogla iztrgati roko, je odgrnil biserne naramnice...

In pokazala se je brazgotina. Robert je takoj izpustil njeno ročico.

— Mislim, da lahko odložite masko, — je dejal kratko.

Zadrhtela je, potem je pa odložila masko.

Nastala je tišina, globoka kakor noč.

Kar jo je Robert prijel za roko.

— Zakaj si odšla?

— Zakaj si me pustil oditi?

In v njunih vase vpijajočih se očeh se je znova porodila ljubezen in strast. Nadaljeval je ognjevito in tiho, strastno, kakor ljubček, zahtevajoč obračun:

— Zakaj si izpremenila ime? Kaj pomeni ta naslov princesa? Kaj iščeš v Nizzi?

Pritisnila mu je mehko dlan na usta in ustavila potok njegovih vprašanj.

— Bodi tiho, molči! Nočem niti govoriti, niti ničesar vedeti.

Poveljujoče ga je pritegnila k sebi in govorila s njim usta ob ustih:

— Robert, ali hočeš, da skleneva pogodbo?... Čuj: midva se nisva nikoli poznala. Ne veva, kdo sva in kaj sva. Srečala sva se prvič nocoj. Mar ti trenutki niso krasni? Ta edini trenutek je moj: Ali ga hočeš?

Opazoval je ponujajoča se usta. Treba bi bilo samo objeti jo, da bi začutil, kako drhti... in najslajša opojnost bi privrela iz njenih poljubov.

•

Položil je svojo glavo na njeno ramo in ji šepetal sladke besede, zroč na njo, dočim mu je ona božala lase...

— Staša...

— Kaj pa je, ljubček moj?

— Kaj nama prinese jutrišnji dan?

Božala ga je kakor razvajeno dete.

— Ne smemo misliti na to, kaj bo jutri. Jutrišnji dan je Neznano. Misli samo na nocojšnjo noč, ki pripada nama. Dajem ti jo.

Objel jo je krepkeje.

Urejuje Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof. — Vsi v Ljubljani.